

BACHELOROPPGAVE

Effekter som følge av overgang fra NRS til IFRS

av

18 Marianne Skudalsnes

16 Nancy Veiesund

22 Fabiola Caroline Lønne

Effects of the transition to IFRS from NRS

Økonomi og administrasjon

KA692

Mai 2014

Avtale om elektronisk publisering i Høgskulen i Sogn og Fjordane sitt institusjonelle arkiv (Brage)

Jeg gir med dette Høgskulen i Sogn og Fjordane tillatelse til å publisere oppgaven Effekter som følge av overgang fra NRS til IFRS i Brage hvis karakteren A eller B er oppnådd.

Jeg garanterer at jeg er opphavsperson til oppgaven, sammen med eventuelle medforfattere. Opphavsrettslig beskyttet materiale er brukt med skriftlig tillatelse. Jeg garanterer at oppgaven ikke inneholder materiale som kan stride mot gjeldende norsk rett.

Ved gruppeinnlevering må alle i gruppa samtykke i avtalen.

Fyll inn kandidatnummer og navn og sett kryss:

18 Marianne Skudalsnes

JA NEI

16 Nancy Veiesund

JA NEI

22 Fabiola Caroline Lønne

JA NEI

Sammendrag

Etter en vedtatt endring i regnskapsloven i 2009, skulle foretak med noterte verdipapir som ikke utarbeidet konsernregnskap, ha plikt fra 2011 å utarbeide årsregnskap etter International Financial Reporting Standard (IFRS). Denne endringen ble også gjort gjeldene for børsnoterte banker.

Ut fra dette valgte vi å basere vår analyse på en børsnotert bank som faller innunder nettopp dette vedtaket. Valg av analyseobjektet falt på Indre Sogn Sparebank, som avla regnskap etter IFRS i 2011. Dette medførte at årsregnskapet i 2010, som ble ført etter NRS, måtte avlegges med sammenligningstall etter IFRS. Dette tallgrunnlaget dannet basis for oppgaven vår.

Vi innledet oppgaven ved å gi en oversikt over likheter og ulikheter mellom Norske og Internasjonale regnskapsregler. Videre utarbeidet vi en regnskapsanalyse av overgangseffekten fra NRS til IFRS, og studerte også om nøkkeltall ville endres som følge av endret regnskapsstandard. Til slutt så vi nærmere på de direkte overgangseffektene IFRS førte med seg vedrørende vurdering av varige driftsmidler.

Funnen i vår regnskapsanalyse avdekker liten endring i resultatposter, men stor endring i balanseposter. Både resultatet og balansen har endret seg i den positive retningen. Balanseøkningen har vært signifikant etter implementering av IFRS. Endringer basert på nøkkeltallanalysen er små. Funn fra den nærmere analysen, vedrørende driftsmidler, kan avdekke at driftsmidler vurdert etter IFRS gir et riktigere bilde av verdien til eiendelene.

Summary

After a change in the Norwegian accounting law in 2009, regarding companies with listed value papers, where as of from 2011, required to do their accounting by the International Financial Reporting Standard, known as IFRS. The change was also made to apply to publicly traded banks, and we chose Indre Sogn Sparebank as the subject of our analysis since they are a publicly traded bank and therefore were also affected by this change.

We have based our analysis on financial accounting theory, where we analyzed the effects of the transition from NRS to IFRS, and compared the main differences between them. In the theoretical part we looked at the two different standards and compared the two theories. We used key numbers in our analysis to see the changes resulting from the transition. It's also important to examine the effects such a transition can cause. When we analyzed the effects of the account change, we looked at practices both before and after IFRS was implemented. Based on this analysis we can see the effects of such a change on income statements and balance sheets.

Findings in our accounting analysis reveals little change in income results, but large changes in balance sheet items. But both have changed in a positive direction. The balance sheet growth has been significantly higher after the implementation of IFRS. Findings based on key numbers analysis shows little to no change after the change in accounting standard. Findings from the detailed analysis regarding fixed assets, may reveal that assets valued in accordance with IFRS provide a more accurate picture of the value of the assets.

Forord

Denne oppgaven er et siste ledd i en bachelorgrad ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Alle i gruppen har valgt bachelorstudium innenfor Økonomi og Administrasjon, profilering regnskap. På grunnlag av dette søkte vi om veileder på fagområdet finansregnskap.

Gjennom kurset Finansregnskap - videreføringsemne lærte vi litt om bruken av IFRS i Norge. Kurset fokuserte i stor grad på grunnleggende forskjeller og likheter mellom norske og internasjonale regnskapsregler. Vi syntes dette var et interessant tema, og ønsket å se nærmere på fagområdet. Spesielt ønsket vi å finne ut hva disse forskjellene har å si i praksis ved å sammenligne et regnskap før og etter innføring av IFRS.

Oppgaven ble til gjennom en god, men begrenset dialog med vårt undersøkingsobjekt Indre Sogn Sparebank. Begrenset fordi en del av opplysninger om Indre Sogn Sparebank ikke er offentliggjort, samt at banken er underlagt streng taushetsplikt.

Denne oppgaven har vært både spennende og omfattende å jobbe med. Det har vært en lærerik prosess, hvor vi har skaffet oss mye kunnskap om bank og anvendelsen av IFRS.

Vi vil rette en spesiell takk til vår veileder Mona Kristin Nytun, høgskolelektor ved Høgskulen i Sogn og Fjordane for raske tilbakemeldinger, gode innspill og strålende veiledning gjennom hele oppgaveskrivingen. Vi vil også takke hverandre for et godt samarbeid gjennom hele arbeidsprosessen.

Høgskulen i Sogn og Fjordane

Sogndal 15.mai. 2014

Fabiola Caroline Lønne

Marianne Skudalsnes

Nancy Veiesund

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1 Introduksjon.....	1
1.2 Problemstilling.....	1
1.3 Bakgrunn og valg av bedrift.....	2
1.4 Utforming av oppgave.....	3
2. Metode	4
2.1 Hva er metode.....	4
2.2 Metodevalg.....	5
2.3 Gjennomføring av metode.....	6
3. Teori	7
3.1 Basis om bank.....	7
3.1.1 Innledning.....	7
3.1.2 Nærmere om Sparebank.....	9
3.1.3 Regnskapsregelverk for banker og finansieringsforetak.....	10
3.2 Regnskapsteori NRS og IFRS.....	13
3.2.1 Norsk Regnskapsstiftelse (NRS).....	13
3.2.2 Internasjonal regnskapsstandard (IFRS).....	17
3.2.3 Forskjeller og likheter mellom NRS og IFRS.....	23
3.3 Presentasjon av nøkkeltall.....	37
3.3.1 Lønnsomhet.....	37
3.3.2 Likviditet.....	40
3.3.3 Soliditet.....	41
3.3.4 utfordringer ved bruk av nøkkeltall.....	43
4. Regnskapsanalyse	44
4.1 Virkninger på resultatregnskap.....	44
4.2 Virkninger på balanseposter.....	47
4.3 Nøkkeltallsanalyse.....	49
4.3.1 Lønnsomhet.....	50
4.3.2 Likviditet.....	52
4.3.3 Soliditet.....	53
4.4 Analysefunn, midlertidig konklusjon.....	54

5. Nærmere analyse av driftsmidler.....	56
6. Konklusjon.....	60
7. Litteraturliste.....	61
8. Vedlegg.....	70

Tabelloversikt:

Tabell 3.1 Bankens balanseoppstilling.....	11
Tabell 3.2 Pliktige Regnskapsstandarder.....	14
Tabell 3.3 Verdireguleringsmodellen.....	31
Tabell 3.4 Kostmodellen.....	31
Tabell 4.1 Resultat.....	44
Tabell 4.2 Balanse.....	47

1. Innledning

1.1 Introduksjon

Etter tre år på høyskole innenfor økonomi og administrasjon, profilering regnskap, har vi valgt å skrive oppgave om finansregnskap. Vi syns at utviklingen innen regnskap er spennende og interessant. Vi har fått innføring i Norsk Regnskap Standard (heretter NRS) og International Financial Reporting Standards (heretter IFRS). Vi har sett gjennom studietiden at forholdene i Norge har endret seg til å bli mer internasjonal, noe som også har påvirket de regnskapsmessige forholdene her i landet. Vi ble nysgjerrig på forskjellen mellom NRS og IFRS, og hvilke konsekvenser det kan medføre for størrelsen i resultat- og balanseposter.

Selskaper notert på børs i Norge har plikt til å føre regnskapet etter IFRS. Øvrige selskap står fritt til å velge hvilken regnskapsstandard (NRS/IFRS) de vil føre etter. Trenden er at NRS blir mer og mer lik IFRS. Formålet med IFRS er å utvikle en global regnskapsstandard som skal anvendes internasjonalt, på tvers av landegrensene og på tvers av kapitalmarkedene. Det er en fordel at regnskapene er sammenlignbare, både for investorer og andre regnskapsbrukere.

1.2 Problemstilling

Spørsmål som knytter seg til IFRS kan være mange. Vi har valgt å se på hele regnskapet under ett ved å foreta en analyse av et selskap før og etter implementering av IFRS. På bakgrunn av dette er vår problemstilling som følge:

Hvordan vil rapportering av nøkkeltall, regnskaps- og balanseposter påvirkes som følge av overgang fra NRS til IFRS?

Denne problemstillingen ønsker vi å besvare gjennom følgende forskningsspørsmål:

1. *Hvor store er de direkte effektene ved overgang fra NRS til IFRS?*
2. *Vil nøkkeltall endre seg som følge av endret regnskapsstandard?*

I tillegg ønsker vi å avdekke hvordan driftsmidler blir vurdert etter IFRS i forhold til NRS. Dette besvarer vi gjennom vår underordnede problemstilling:

Er det mer krevende å vurdere varige driftsmidler etter IFRS enn NRS?

1.3 Bakgrunn og valg av bedrift

For å finne svar på problemstillingen vår måtte vi finne en bedrift som hadde endret regnskapsstandard fra NRS til IFRS. Det var vanskeligere enn først antatt å finne et selskap som passet til vår oppgave. Valget falt tilslutt på Indre Sogn Sparebank. Vi ønsket å skrive om et selskap i nærområdet, fordi vi mente at dette ville lette samarbeidet med selskapet.

Bakgrunnen for at Indre Sogn Sparebank tok i bruk IFRS standard 01.01.2011, var lovbestemmelse fastsatt av EU, som sier at banker og finansieringsforetak med verdipapirer notert på regulert marked i EØS-området som ikke har konsernregnskapsplikt, har plikt til å utarbeide selskapsregnskap etter IFRS. (regnskapsloven § 3-9, 3. ledd.).

Indre Sogn Sparebank avla regnskap etter NRS i 2010 og etter IFRS i 2011. Dette medførte at Sparebanken har etter lovbestemmelse om innføring av IFRS avlagt regnskapet for 2010 etter begge standardene, noe som danner grunnlaget for regnskapsanalysen vår. UB (utgående balanse) 2010 danner derfor tallgrunnlaget for regnskapsanalysen, pga her ligger det regnskap- og balansetall etter begge standardene. (Oslo Børs, News Web).

Banken er ikke et aksjeselskap, men er notert på børsen. Dette blir definert senere i oppgaven (se teori del). (Indre Sogn Sparebank, årsmelding, 2012).

Indre Sogn Sparebank driver i dag sin virksomhet i Årdalstangen, Øvre Årdal, Borgund, Sogndal og Bergen.

Historien starter i 1860, da Lærdal Sparebank ble stiftet. I 1906 og 1915 ble Årdal Sparebank og Borgund Sparebank stiftet. I 1972 ble Årdal-, Borgund- og Lærdal Sparebank fusjonert til et selskap og Indre Sogn Sparebank ble stiftet.

Etter hvert ble det åpnet to filialer, en i Sogndal i 1996 og i Bergen i 2007. Styret vedtok i 2012 at filialen i Borgund skulle avvikles. For at innbyggerne skulle få et lignende tilbud, ble det avtalt med Joker-butikken i Borgund et samarbeid der “bank i butikk” ble opprettet.

Indre Sogn Sparebank er i dag den største finansielle aktør i Indre Sogn. Indre Sogn Sparebank etablerte konsern 01.05.2013 i forbindelse med oppkjøpet på Fjord og Fjell Eiendomsmekling AS. Selskapet fikk navnet Indre Sogn Sparebank Eiedomsmekling AS, og banken etablerte eiendomsmegleravdeling i Øvre Årdal under Indre Sogn Sparebank. (Indre Sogn Sparebank, årsmelding, 2013).

Satsingsområdet til Indre Sogn Sparebank er kommunene, som er deres viktigste markedsområde. Personkundegruppen er størst både i Indre Sogn og Bergen. Banken skal også være en tilgjengelig bank for små og mellomstore bedrifter. Annen viktig kundemarked er privat og offentlig sektor for kommunene i Indre Sogn. Indre Sogn Sparebank sin visjon er å være en ekte lokalbank med kunden i sentrum.

Indre Sogn Sparebank (2013) er en av 77 banker som eier Eika-gruppen AS (tidligere Terra-gruppen AS). Dette samarbeidet er med på å styrke banken sin posisjon i lokalk markedet. Eika-gruppen AS arbeider for å oppnå gode vilkår og effektiv drift, og forhandler frem avtaler som er gunstig for bankene. (Indre Sogn Sparebank, årsmelding 2011).

1.4 Utforming av oppgave

Oppgaven består av 4 kapitler. Oppgaven vil starte med en omfattende teoridel i kapittel 3, der vi starter med å gi en innføring i bankvesenet. Videre ser vi nærmere på de ulike regnskapsstandardene (NRS/IFRS), her går vi i dybden vedrørende behandling av driftsmidler. Vi avslutter med å presentere utvalgte nøkkeltall. I kapittel 4 prøver vi å finne svar på vår overordnede problemstilling. Hvert av forskningsspørsmålene er viet til et eget delkapittel. I kapittel 5 analyserer vi vår underordnede problemstilling om hvordan varige driftsmiddel blir vurdert. Oppgaven avsluttes med en kortfattet konklusjon på problemstillingen og forskningsspørsmålene, samt forslag til videre forskning.

2. Metode

2.1 Hva er metode

Metode er fremgangsmåten som blir brukt når en skal finne informasjon og hvordan den innhentede informasjonen skal brukes for å få innsikt i de samfunnsmessige forholdene og prosessene. Det skal innhentes data som skal analyseres og tolkes. Målet til forskeren er å se om problemstillingen stemmer overens med virkeligheten, og for å komme frem til en konklusjon må forskerne ha en metode til fremgangsmåten. Metode er et hjelpemiddel for å komme frem til ny kunnskap og løse problem. Jacobsen (2012, s 18) definerer metode i denne sammenheng som innsamling, analyse og tolkning av data, og presiserer at kjernen i metode og empirisk forskning består av systematikk, grundighet og åpenhet. I tilknytning til dette fremheves betydning av objektivitet. Det vil alltid være usikkerhet knyttet til resultatene av denne type undersøkelser. For å oppnå tillit hos leseren er det avgjørende at man stiller seg kritisk til egne resultater. (Jacobsen, 2012, s 375)

Primær- og sekundærdata

Når vi snakker om datakilder, skiller vi mellom primærdata og sekundærdata. En forsker kan velge å bruke den ene eller den andre typen, eller begge deler. Primærdata er data som samles inn for å gi svar på en klart avgrenset og aktuell problemstilling. For å finne de svarene vi trenger, går vi, fysisk eller digitalt, ut i felten og spør brukerne. Primærdata kalles derfor også felldata, og vi sier at vi gjør en feltundersøkelse når vi gjør en primærundersøkelse. Sekundærdata finnes som både kvalitative og kvantitative data. Sekundærdata er data som andre allerede har samlet inn. Ulempen er at de kanskje er samlet inn til et annet formål enn det du skal bruke dem til. Dermed er det ikke sikkert alle delene av for eksempel en rapport kan brukes som relevante kilder. Ikke bare skal kildene være relevante, de skal også være troverdige. (Jacobsen, 2012, s 137)

Kvalitativ og kvantitativ metode

I et kvantitativt forskningsopplegg samler vi inn informasjon som lar seg tallfeste eller uttrykke som et tall. Egenskaper som inntekt og alder er jo et tall i

utgangspunktet. Men også en egenskap som kjønn kan la seg utrykke med et tall. Vi kan si at alle menn har verdien 1 og alle kvinner har verdien 2. Dette er nyttig dersom man vil gjøre statistiske analyser av et datamateriale med mange enheter. I et kvalitativt forskningsopplegg samler forskeren inn informasjon som ikke lar seg tallfeste på denne måten. I større forskningsprosjekter er det ikke uvanlig å kombinere disse to metodene, men vi bruker denne litt forenklete inndeling i denne sammenhengen. (Jacobsen, 2012, s 125)

2.2 Metodevalg

For å få svar på vår problemstilling, har vi valgt å gjennomføre en sammenligningsanalyse. Data til analysen vil vi finne ved å bruke lovverkene for de to ulike regnskapsstandardene, lærebøker om regnskapsføring og regnskapsteori og i årsmelding til Indre Sogn Sparebank (2010-2012). Vi mener vårt valg av analyse passer best siden det er de to ulike lovverkene som setter grunnlag for regnskapsføringen, og det er der vi må undersøke og analysere for å finne avvik i standardene som videre vil påvirke regnskapstallene. Denne delen av utredningen er ment å gi leseren innsikt i de metodene vi har benyttet for å analysere våre forskningsspørsmål. Dag Ingvar Jacobsen (2012) begrunner viktigheten av å redegjøre for hvilken metode vi har brukt for at leseren skal kunne forstå hvordan vi har kommet frem til resultatene og at leseren selv skal kunne ta stilling til om resultatene er rimelige.

2.3 Gjennomføring av metode

Vi brukte sekundærdata i form av regnskapstall som ble innhentet fra Indre Sogn Sparebank. De mest relevante tallene er fra år 2010 og 2011. Det har vært nødvendig for å gjennomføre regnskapsanalysen ved overgang fra NRS til IFRS. I tillegg har vi nyttet ulike pensumbøker og lovverk fra relevante fagområde. Det er også hentet inn litteratur som omhandler bank, for å utfylle pensumbøkene.

Den kvalitative metoden er blitt brukt ved innhenting av faglitteratur. Det har vært en stor utfordring for oss å finne riktig og anvendelig teori på området som omhandler banknæring.

I den kvantitative metoden brukte vi regnskapsdata i form av tall fra årsmeldingene og kvartalsrapportene til Indre Sogn Sparebank. Det har heller ikke vært lett å hente tall til regnskapsanalysen. Pga tall som sto i årsmeldingen var meget bearbeidet og det var vanskelig å tyde hva som lå bak de sammenslåtte postene i IFRS oppstillingen kontra NRS. Det var lite og til tider ingen hjelp å få til å finne bakgrunnen for tallene pga dette var klassifisert som hemmelig. Foruten notene og proforma tall har vi måtte forsk oss frem til hvilke poster som skulle slås sammen. Et eksempel er ordinært resultat før skatt. Dette er en post i IFRS resultatoppstillingen, men ikke i NRS oppstillingen. Dette har vært en trend gjennom hele regnskapsanalysen og gjenspeiler seg ved at enkelte utregninger er ufullstendige pga manglende data.

3. Teori

Teoridelen er delt inn i tre hovedkapittel. Første del omhandler bank, andre del omhandler regnskapsteori og siste del er en presentasjon av nøkkeltall.

3.1 Basis om bank

Vi starter vår teoridel med basisinformasjon om bank. Dette for å gi leseren en innføring i hva en bank er, dens funksjon og hvilke regnskapsregler som gjelder for banker kontra ordinære bedrifter. Vi hadde selv ingen tidligere kjennskap til bank og finansnæringen, således var det en relativt stor mengde teori å sette seg inn i, før selve skriveprosessen kunne starte.

3.1.1 Innledning

En bank er en finansiell institusjon som tar imot innskudd og utsteder kreditt til private personer og næringsliv. Foruten kredittformidling driver bankene betalingsformidling. I dag foretas de fleste betalinger i samfunnet ved overføringer fra en bankkonto til en annen, via nettbank, sjekk, giro eller betalingskort. Bankene utfører også andre tjenester. De stiller garanti for at en låntaker oppfyller sine forpliktelser, de oppbevarer og forvalter verdigjenstander, leier ut bankbokser og omsetter verdipapirer. Dessuten gir de sine kunder råd i finansielle spørsmål. (Meinich og Munthe, 2014)

Lån *fra* banken kan beskrives slik: En bank oppretter penger ved at låntaker signerer et gjeldsbrev (verdipapir), som lar banken opprette tilsvarende i kreditt på låntakers konto. Det kan også veksles til kontanter.

Lån *til* banken kan beskrives slik: Et bankinnskudd er å anse som lån til banken. Bankinnskuddet kan fritt flyttes til andre kontoer i samme bank, og til andre banker, men dette vil medføre at bankens kapitaldekning minker. Bankene tilbyr innskuddsrente for å stimulere til økt innskudd.

Dersom innlån blir lavere enn utlån blir banken betalingsudyktig og går konkurs. Bankene er derfor lovpålagt å ha et overskudd av innlån på minst 8 prosent (definert nærmere under). Eksempel: Når en kunde oppretter et gjeldsbrev og banken i retur

oppretter kontopenger, øker bankens innlån og utlån like mye, mens reserven som en prosentandel synker. Reserven synker også når kontopenger overføres til en annen bank eller veksles til kontanter, men i løpet av en dag kompenseres dette i stor grad ved at kunder også overfører til banken og veksler fra kontanter til kontopenger. For å oppnå reservekravet på 8 prosent kan bankene gjennom dagen låne rentefritt fra sentralbanken (def under), men dagslån som ikke tilbakebetales før sentralbanken stenger for dagen blir et døgnlån (D-lån) som påløper rente over natten. Før sentralbanken stenger for dagen vil banker med døgnlån heller prøve å låne fra banker med større reserve enn påkrevd (8%) da den konkurranseutsatte pengemarkedsrenten normalt er lavere enn sentralbankens døgnlånsrente. (Meinich og Munthe, 2014) og (Norges bank, 2013).

Som nevnt over er bankene pålagt å ha minimum 8 prosent ansvarlig kapital i forhold til forvaltningskapital (kapital tilgjengelig til utlån), dette forholdstallet blir kalt kapitaldekning og vil bli omtalt i presentasjonen av nøkkeltall (kap. 3.3).

Fundamentet for ansvarlig kapital lånes fra sentralbanken mot pant i verdipapirer og skal dekke blant annet kontantuttak, overføring av innskudd til andre banker, lån som misligholdes og andre finansielle tap (mer om sentralbanken under). Store norske leksikon (2009) beskriver ansvarlig kapital slik kapital som kan brukes til å dekke tap uten at foretaket opphører. Dette begrepet (ansvarlig kapital) brukes formelt om finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak. Ansvarlig kapital består av kjernekapital og tilleggskapital. Kjernekapitalen er tradisjonell egenkapital, mens ansvarlig kapital kan bestå av blant annet usikrede lån som ikke kan betales tilbake på långivers initiativ, og hvor et eventuelt tap ikke gir anledning til å slå foretaket konkurs.

Sentralbanken i Norge er Norges Bank. Hovedoppgaven til sentralbanken er å sikre økonomisk stabilitet i Norge ved hjelp av pengepolitiske virkemidler. (Regjeringen, 2014). Vi vil ikke gå nærmere inn på sentralbankens oppgaver og dens pengepolitiske virkemiddel i denne oppgaven.

I Norge har vi tre typer banker: Sparebanker (selveid), Forretningsbanker (eid av aksjonærer) og Statsbanker (eid av staten). Virksomheten reguleres av henholdsvis

sparebankloven og forretningsbankloven, samt andre lover, da spesielt finansavtaleloven. Banker opererer under konsesjon og tilsyn fra Finanstilsynet. (Meinich og Munthe, 2014)

3.1.2 Nærmere om Sparebank

Banken vi skriver om (Indre Sogn Sparebank) er en sparebank, vi vil derfor vie dette avsnitte til en nærmere definisjon på hva en sparebank er.

En Sparebank er en selveiende institusjon (bank), som er organisert etter sparebanklova. En sparebank kan stiftes av minst 20 personer, eller av en eller flere kommuner. Sparebankene i Norge har tradisjonelt vært organisert som selveiende stiftelser, hvor egenkapitalen i all hovedsak har bestått av tidligere års tilbakeholdte overskudd. Sparebankloven ble endret i 1987 slik at de sparebanker som ønsker det, kan hente egenkapital i markedet ved å utstede egenkapitalbevis.

(Sparebankforeningen)

Egenkapitalsbevis er stiftelseskapital i en sparebank eller en statsbank. Den egenkapital som sparebankene måtte hente inn, teller som kjernekapital i relasjon til bestemmelsene om kapitaldekning (definisjon over). Sparebankene sitt egenkapitalbevis har klare likhetstrekk med aksjer. Forskjellen er først og fremst eierett til selskapsformuen og innflytelse i banken sine organ. Det er også satt restriksjoner på utbyttetildelingen. (Indre Sogn Sparebank, årsmelding 2012). I dag har 32 sparebanker utstedt egenkapitalbevis, der 20 er børsnoterte. Egenkapitalen til eierne består av egenkapitalbevisene og utjevningsfondet, utenom overkursfondet, og består i all hovedsak av innbetalt kapital. Ved en eventuell avvikling har egenkapitalbevisene krav på å få utbetalt egenkapitalbeviskapitalen, overkursfondet og utjevningsfondet, såfremt alle kreditorer i sparebanken har fått utbetalt utbytte.

(Sparebankforeningen).

3.1.3 Regnskapsregelverk for bank og finansforetak.

Vi innleder dette avsnittet med en kort innføring i resultat- og balanseoppstilling for en bank, for så å beskrive regnskapsregelverket og de forskjellige lovene som gjelder for bank og finansforetak.

Resultatoppstilling: Bankene skiller mellom to inntekts poster, rentenetto og annen inntekt. Den største inntektsposten for bank er rentenettoen, dvs. differansen mellom bankens renteinntekter av utlån og plasseringer, og bankens renteutgifter til innskytere og långivere. Annen inntekt består av handel med valuta, verdipapirer og annen bankvirksomhets. På kostnadssiden har banken lønn til de ansatte, husleie og andre driftskostnader. Som for alle andre selskap er det også for bank differansen mellom inntekter og kostnader som utgjør driftsresultatet. For å komme frem til bankens årsresultat må driftsresultatet reduseres med tapsavsetninger. Disse skal foretas etter myndighetenes regler og dekke konstaterte og påregnelige tap på bankens utlån og plasseringer. (Meinich og Munthe, 2014) og (Hoff, 2011, s. 23)

Balanseoppstilling: Egenkapitalen er differansen mellom bankens eiendeler og gjeld, dvs. mellom utlån og plasseringer i innenlandske og utenlandske verdipapirer, i bankbygninger og andre eiendommer på den ene siden, og innskudd og innlån på den annen. Størsteparten av eiendelene er bankens utlån. Den største gjeldsposten er kundenes innskudd og lån. Egenkapitalen består av aksjekapitalen, grunnfondskapitalen og opplagte fond. Til hver av de store postene i bankens balanse er det knyttet risiko. Den viktigste er kredittrisikoen, dvs. risikoen for at låntakerne ikke klarer å betale renter og avdrag. Når det er tilfellet, får banken ikke sine renteinntekter, og verdien av utlånet blir redusert, eventuelt helt tapt, bankkrise. (Meinich og Munthe, 2014) og (Hoff, 2011, s. 23)

For ordensskyld har vi laget en forenklet oversikt i tabellen nedenfor:

Tabell 3.1 Bankens balanseoppstilling

Eiendeler	Gjeld og Egenkapital
Kontanter og innskudd i sentralbank Utlån til finansinstitusjoner Verdipapir Utlån til kunde	Innskudd til finansinstitusjoner Kundeinnskudd Verdipapirgjeld Ansvarliglånekapital Egenkapital

Banker har som kredittskapende institusjoner en særegen oppgave i samfunnet og er underlagt egne krav, lover og regler. (Krav presentert over, lover og regler presentert under).

De nåværende globale bankreglene heter Basel II, (Basel III er publisert, men ikke gjort gjeldene og er således i en innføringsperiode.) Basel II er en global standard som tar hensyn til ulike former for risiko. Basel II har tre pilarer: Pilar I er beregning av minstekrav til ansvarlig kapital, pilar II gjelder bankenes vurdering av eget kapitalbehov kalt ICAAP, mens pilar III omfatter offentliggjøring av finansiell informasjon. Pilar III blir publisert sammen med årsmeldingene. Basel III regelverket innfører skjerpede minstekrav til ansvarlig kapital og krav om kapitalbuffer. Dette regelverket skal gradvis implementeres frem mot år 2019, men bankene har allerede fått krav om å rapportere likviditet etter dette regelverket fra sommeren 2011. (Ofoten sparebank, årsmelding 2013)

Alternative regnskapsvalg

Banker og finansieringsforetak skal utarbeide årsregnskap i henhold til regnskapslova om årsregnskap, på lik linje med andre selskap, men med de tillegg og unntak som følger av årsregnskapsforskriften for banker og finansieringsforetak. (Lovdata, 2014). Regnskapslovgivningen for banker og finansieringsforetak inneholder tre forskjellige

regelsett eller regnskapspråk, IFRS, regler om forenklet anvendelse av IFRS, og ordinære regler i regnskapsloven og årsregnskapsforskriften. (Horvei, 2011).

Banker og finansieringsforetak som utarbeider regnskap etter IFRS, har både en rett og plikt til å følge alle bestemmelsene i IFRS og forskriften (nr. 1852) om gjennomføring av EØS-regler om vedtatte internasjonale regnskapsstandarder. Det innebærer at nasjonale regnskapsregler i hovedsak ikke gjelder, jf. regnskapsloven § 3-1 tredje ledd og årsregnskapsforskriften § 1-4. (lovdata, 2014).

Banker og finansieringsforetak som utarbeider regnskap etter regler om forenklet anvendelse av IFRS, skal anvende IFRS med de begrensninger og tillegg som følger av årsregnskapsforskriften kapittel 8A, jf. årsregnskapsforskriften § 1-5. (lovdata, 2014)

Spesifikt om konsernregnskapet

Banker og finansieringsforetak med verdipapirer notert på regulert marked i EØS-området, har plikt til å utarbeide konsernregnskap etter IFRS, jf. regnskapsloven § 3-9 første ledd. Øvrige banker og finansieringsforetak kan utarbeide konsernregnskap enten etter IFRS, regler om forenklet anvendelse av IFRS eller etter ordinære regler i regnskapsloven og årsregnskapsforskriften, jf. årsregnskapsforskriften § 1-3a. (lovdata, 2014)

Spesifikt om selskapsregnskapet

Banker og finansieringsforetak med verdipapirer notert på regulert marked i EØS-området som ikke har konsernregnskapsplikt, har plikt til å utarbeide selskapsregnskap etter IFRS, jf. regnskapsloven § 3-9 tredje ledd annet punkt.

Banker og finansieringsforetak som inngår i konsern med verdipapirer notert på regulert marked i EØS-området, har plikt til å utarbeide selskapsregnskap enten etter IFRS eller regler om forenklet anvendelse av IFRS, jf. årsregnskapsforskriften § 1-3.

Øvrige banker og finansieringsforetak kan utarbeide selskapsregnskap enten etter IFRS, regler om forenklet anvendelse av IFRS eller etter ordinære regler i regnskapsloven og årsregnskapsforskriften. (Horvei, 2011).

3.2 Regnskapsteori NRS og IFRS

På bakgrunn av oppgaven mål syntes vi det var viktig å gi leseren en oversikt over de forskjellige regnskapsstandardene som ligger til grunn. Vi vil derfor se nærmere på NRS og IFRS i dette avsnittet. Kapittelet blir innledet med å se på historiene til NRS og IFRS og videre hvordan disse ble utviklet. Til slutt ser vi på hovedforskjeller mellom NRS og IFRS.

3.2.1 Norsk Regnskaps Stiftelsen (NRS)

De norske regnskapsreglene finner man i regnskapsloven (rskl). Regnskapsloven har blitt utviklet i det norske regnskapsmiljøet og er lovfestet. Det vil si at regnskapsloven er en rammelov som henviser til god regnskapsskikk. Arbeidet med å definere god regnskapsskikk er lagt til Norsk Regnskapsstiftelse (NRS). Norsk regnskapsstiftelse ble opprettet i 1989 og skal være i samsvar med gjeldende regnskapsprinsipp og øvrige bestemmelser i regnskapsloven, samt allmenn aksept i praksis. Stiftelsen produserer og vedlikeholder regnskapsstandarder som tar for seg prinsipielle regnskapsfaglige spørsmål.

Bakgrunn

Regnskapsloven vi har i dag ble vedtatt i 1998 og trådte i kraft med virkning fra og med 1999. NRS, som er standardsettet vi har i Norge, ble utviklet på et selvstendig grunnlag. Det vil si at de ikke tok utgangspunkt i allerede eksisterende internasjonale regnskapsregler. I 2005 og 2006 ble det gjort en del sentrale endringer. Dette ble gjort etter grundig evaluering av loven fra 1998 og et ønske om harmonisering mot Internasjonale Regnskapsregler (her etter IFRS). (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 13).

På dette tidspunktet vedtok finansdepartementet og ikke innføre selskapsregnskap etter IFRS. Siden selskapsregnskap etter IFRS kunne gi selskapsrettslige og skattemessige utslag. (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 16). Dette ble forandret i 2011 da EU gjorde forordningen IFRS gjeldende for selskapsregnskapet til

børsnoterte foretak. Dette medførte at selskaper som ikke var pliktige til å avlegge konsernregnskap, måtte anvende IFRS i selskapsregnskap. Norge kom under denne forordningen gjennom EØS-avtalen. Norske små og mellomstore foretak, (heretter IFRS-SME) har ikke plikt til å rapportere etter IFRS, men kan gjøre dette hvis de måtte ønske det (Norsk Regnskaps Stiftelse, 2011).

I tabellen nedenfor ser dere en oversikt over de forskjellige regnskapene og hvem som må og kan benytte disse. (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 18).

Tabell 3.2 Pliktige Regnskapsstandarder

	Børsnoterte foretak	Andre foretak	Små foretak	Virksomheter uten økonomiske formål
Selskapsregnskap	IFRS Forenklet IFRS NRS	IFRS Forenklet IFRS NRS	IFRS Forenklet IFRS NRS NRS for små foretak	IFRS Forenklet IFRS NRS for virksomheter uten økonomisk formål
Konsernregnskap	IFRS	IFRS Forenklet IFRS NRS	IFRS Forenklet IFRS NRS NRS for små foretak	IFRS Forenklet IFRS NRS for virksomheter uten økonomisk formål

Den 1. juni 2009 kom det en endring i regnskapsloven som innebar at foretak med noterte verdipapir som ikke utarbeidet konsernregnskap fra 01. januar 2011 skulle utarbeide årsregnskap etter IFRS. Denne lovendringen ble også innført for banker. Bakgrunnen for dette var hensynet til sammenlignbarheten av regnskapene til norske utstedere, både nasjonalt og i forhold til utenlandske foretak som fører regnskap etter IFRS. (Ernst og Young, 2011, s. 36)

Regnskapsprinsippene

Regnskapsprinsipp (accounting principle) er en retningslinje for regnskapsføring. For å få en god oversikt og best mulig informasjon om periodens inntekter, kostnader og resultat, bygger regnskapsloven på ni overordnede prinsipper. Disse er delt inn i to grupper, som er grunnleggende- og øvrige regnskapsprinsipp. Vi har valgt å se nærmere på disse for gi leseren en overordnet oversikt over hva de innebærer. (Definert under).

Grunnleggende regnskapsprinsipp inneholder prinsippene for transaksjoner og resultatføring

- **Transaksjonsprinsippet** bygger på en transaksjonsbasert historisk kost - modell, der grunnlaget for regnskapsføring og måling er salgstransaksjoner. En transaksjon består av en overdragelse og et vederlag. Overdragelsen skjer mellom to eller flere parter, og vederlaget i transaksjonen skal i henhold til prinsippet fastsettes til verdien på transaksjonstidspunktet. Transaksjonsprinsippet finner man i regnskapsloven (rskl) § 4-1 (1) *Transaksjoner skal regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet.* (Revisjon)
- **Opptjeningsprinsippet** skal i hovedsak sikre at en inntekt regnskapsførers når den anses som opptjent. Den skal bidra til en korrekt måling av periodens inntekter og gi et rettviseende bilde av aktiviteten. Inntektsføringen skal altså skje i den perioden aktiviteten skjer. Løpende rente i en bank kan være et eksempel på dette.
- **Sammenstillingsprinsippet** går ut på at en vurderer periodens inntekter opp mot det forbruket som har gått med på å skape inntektene. Dette for å gi et best mulig bilde av periodens resultat.
- **Forsiktighetsprinsippet** sier at når det foreligger usikkerhet, skal det vises forsiktighet i estimeringen for å unngå overvurdering av eiendeler eller inntekter og undervurdering av forpliktelser eller kostnader. Etter anbefaling i NRS skal det være et rimelig krav til forsiktighet i skjønnsmessige avgjørelser og ved vurdering av usikre forhold. (Revisjon).

- **Sikringsprinsippet** sier at gevinst og tap skal resultatføres i samme periode. Dette prinsippet overstyrer forsiktighetsprinsippet. Det vil gi et helhetlig bilde av f.eks vurdering av finansielle instrumenter, som blir vurdert til virkelig verdi på balansedagen. (Revisjon).

Øvrige regnskapsprinsipp

- **Beste estimat** skal brukes ved usikkerhet på grunn av den informasjonen som er tilgjengelig når årsregnskapet avlegges. Den fastslår at ved usikkerhet skal regnskapet verdsettes til en forventet verdi. Regnskapsestimering er en skjønnsmessig vurdering. (rskl § 4 -2).
- **Kongruensprinsippet** sier at inntekter og kostnader, gevinst og tap skal resultatføres over resultatregnskapet. Endringene i egenkapitalen utenom kapitalinnskudd og uttak skal da regnskapsføres i resultatregnskapet. Brudd på kongruensprinsippet som for eksempel endringer i regnskapsprinsipp og vesentlige feil i tidligere årsregnskap skal føres direkte mot egenkapitalen. (rskl § 4- 3)
- **Prinsippanvendelse** sier at årsregnskapet skal utarbeides etter ensartede prinsipp. Disse skal anvendes sammenhengende over tid. Dette betyr at like prinsipp skal anvendes for likeartede transaksjoner og hendelser (rskl § 4- 4).
- **Fortsatt drift** vil si at årsregnskapet skal utarbeides som om fortsatt drift ligger til grunne, så langt noe annet ikke er tilfelle (rskl § 4- 5).
- **God regnskapsskikk:** Utarbeidelse av årsregnskap skal foretas i samsvar med god regnskapsskikk. (rskl §4- 6)

Vi mener det er viktig å belyse de forskjellige regnskapsprinsippene. Dette fordi god regnskapsskikk skal ha en supplerende funksjon i forhold til lovens bestemmelser, videre skal de supplere loven når det gjelder forhold som ikke er direkte regulert, samt når det gjelder presiseringer av de lover og regler som gis. (Revisjon, ukjent årstall).

3.2.2 International Financial Reporting Standard (IFRS)

Bakgrunn for utviklingen av IFRS

Etter andre verdenskrig hadde hvert land sine egne regnskapsskikker. Land med aktive egenkapitalmarkeder, som børsnoterte selskaper, var avhengig av lik regnskapsspråk. Det var store forskjeller i regnskapsspråkene i land som USA, Canada, Storbritannia, Australia og New Zealand. (Zeff, 2012, s. 808- 809). Et eksempel på dette er at selskaper i Storbritannia, Australia og New Zealand kunne revaluere sin eiendom, anlegg og utstyr (verdiregulering, opp og nedskrivning). I USA og Canada, levde selskapene opp til historisk kost. I de fleste utviklingsland var den økonomiske kontrollen minimal og det var lite som kunne identifiseres med gode regnskapsskikker. En verdensomspennende regnskapsskikk var svært mangelfull og det å sammenligne regnskapene fra ett land til et annet var svært vanskelig. I 1950 begynte en periode med rask vekst i den internasjonale handelen og investeringer ble gjort på tvers av landegrensene. På bakgrunn av dette oppstod ønsket om en internasjonal standard innen regnskap. (Zeff, 2012, s. 808-809).

Sir Henry Benson (heretter omtalt som Benson) var initiativtaker og pådriver til å samle landene under en regnskapsstandard. I 1966 overtalte han Canada, Scotland, og Irland til å bli med i ICAEW (Institute of Chartered Accountants in England and Wales) og de dannet AISG (Accountants International Study Group). AISG lagde en rekke hefter som sammenlignet regnskaps-og revisjonstilnæringer i USA, Canada og Storbritannia. Over en periode på mer enn ti år utga AISG 20 slike hefter, som representerte det første store forsøket på å sammenligne kontrasten i regnskapene og revisjonsskikk på tvers av de ledende landene. Heftene de ga ut fremhevet mangfoldet i praksis blant de tre landene, og hvor ulike de var. (Zeff 2012, 808- 809).

Stiftelsen av IASC

I 1973 stifter Benson en ny gruppe kalt IASC (International Accounting Standards Committee) sammen med de ni ledende internasjonale revisororganisasjonene. (Zeff 2012, 809). Disse var USA, Canada, Storbritannia, Australia, Japan, Mexico, Nederland, Tyskland og Frankrike. Formålet med IASC var å utvikle en global regnskapsstandard som kunne anvendes internasjonalt, på tvers av landegrensene og

på tvers av kapitalmarkedene. Det å søke global aksept for de internasjonale regnskapsstandardene var også et viktig formål ved etableringen av IASC. Denne regnskapsstandarden ble kalt International Accounting Standards (IAS). (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 233).

De første årene hadde IASC liten innflytelse på det internasjonale miljøet. De stiftende revisororganisasjonene fortsatte som før, med sine egne regnskapsstandarder. Det å finne felles løsninger var svært vanskelig og avstanden mellom de ulike interessentene var svært store. Dette førte til at den internasjonale standarden måtte åpne for flere tillatte løsninger. I 1989 ble disse forandringene innførte og IASC publiserte sitt konseptuelle rammeverk. Denne endringen skulle bidra til at de ulike regnskapsstandardene ble utviklet på det samme konseptuelle og prinsipielle fundamentet. Det største målet til IASC var å være en ledende aktør i den internasjonale harmoniseringen av regnskapsstandardene og det nye rammeverket ville være nyttig med tanke på å oppnå dette målet. (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 234).

IASC kom i 1995 enda nærmere målet sitt da EU- kommisjonen utga strategidokumentet Accounting Harmonization- A New Strategy vis-a-vis International Harmonization. Der ble IASC trukket frem som et godt alternativ for harmoniseringen av den europeiske regnskapsrapporteringen. Samme året inngikk IASC og IOSCO (internasjonale børstilsynsorganisasjonen) en avtale som forpliktet IOSCO å vurdere IASC, med utgangspunkt i at IASC utviklet regnskapstandard som IOSCO skulle benytte som børsrapporteringspråk. Denne regnskapsstandard ble ferdigstilt i 1998, men IOSCOs vurdering ble bare en begrenset aksept av standarden. Selv om denne regnskapsstandard ble en betinget suksess skal man allikevel ikke undervurdere den. Hvis dette samarbeidet ikke hadde blitt inngått ville neppe den internasjonale standarden hatt statusen som det mest anerkjente internasjonale regnskapsspråket. Det at EU trakk IASC frem som et godt alternativ for harmoniseringen av den europeiske regnskapsrapporteringen og at IOSCO delvis anerkjente IASCs regnskapstandard bidrog til en revitalisering av IASC. Videre førte dette til at IASC, som var en del av den internasjonale revisjons-organisasjonen IFAC (International Federation of Accountants) (med fra 2001), ble fristilt som egen privat stiftelse og dannelsen av IFRS- Foundation var et faktum. (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 234).

Det konseptuelle rammeverket

Det er blitt en samlet oppfatning at et robust regnskap er et system som bygger på et rammeverk. Dette rammeverket kan være ulikt utformet. IFRS-ene bygger på et konseptuelt balanseorientert rammeverk. Regnskapsloven (NRS) bygger på enkelte grunnleggende regnskapsprinsipper og en resultatorientert modell. Regnskapslovens rammeverk begrenser seg hovedsakelig til selve regnskapsføringen og er ikke like omfattende som det konseptuelle rammeverket (IFRS). (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 237).

Vi kan dele det konseptuelle rammeverket inn i to grupper, **deskriptive** og **normative** rammeverk. Når det gjelder den deskriptive teorien forklarer den sammenhenger som faktisk eksisterer. Den er erfaringsbasert og en utvikling starter som regel med observasjon av den gjeldende praksis. Det tradisjonelle finansregnskapet som bygger på de grunnleggende regnskapsprinsippene (definert i punkt 3.2.1) er utviklet innenfor det **deskriptive** rammeverket og er et eksempel på dette. (Kristoffersen 2008, s. 136).

Den **normative** teorien tar utgangspunkt i en referanseramme og sier hvordan regnskapet bør utformes. Den tar utgangspunkt i selskapets informasjonsbehov og ut i fra dette utarbeides målsettinger og generelle prinsipper for regnskapsføringen. Praktiske problemstillinger løses på bakgrunn av de generelle prinsippene vi har i rammeverket. Et eksempel på **normativt** rammeverk er regnskap fra FASB og IASB (dvs. IFRS). Formålet er ifølge Kristoffersen (2008) å etablere et entydig system for utarbeidelse for finansregnskap. Denne er basert på målsettinger, underliggende forutsetninger, prinsipper for regnskapsføring og målinger av de enkelte regnskapspostene. (Kristoffersen 2008, s. 136).

IFRS-regnskapsstandardene overstyrer de konseptuelle rammeverket, det har de full mulighet til ettersom rammeverket ikke har status som regnskapstandard. De grunnleggende regnskapsprinsippene i norsk regnskapslov er lovfestet og kan ikke overstyres. (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 33).

Regelverket i rammeverket er hierarkisk oppbygd og består av 3 hoveddeler (vist nedenfor). Vi starter på toppen av pyramiden som er målsettinger og neste nivå er definisjoner og generelle prinsipper. Den nederste delen er et detaljert utformet

regelverk (IFRS). De to øverste nivåene er omfattet av det konseptuelle rammeverket for regnskap (Kristoffersen 2008, s. 138).

Regnskapsskandalene banet vei for en videre utvikling av regnskapsstandardene.

I 2002 inngikk IASB og FASB i USA et samarbeid. Dette samarbeidet (konvergeringsprosjektet) hadde som mål å slå sammen IFRS og US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles) slik at det ikke var noe avvik mellom de. Siden regelverket til US GAAP (ca 15 000 sider) er mer omfattende enn IFRS (ca 3 000 sider) ville konsekvensen blitt at IFRS nærmet seg US GAAP mer enn det US GAAP kom til å nærme seg IFRS. Et forhold som talte imot den forventede utviklingen er Regnskapsskandalene i USA. (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 236). Ut fra dette ønsker vi gå litt innenfor skandalene i Enron og WorldCom.

Enron var på stor vei til å bli Nord-Amerikas største kjøper og selger av naturgass. På bare 15 år hadde Enron Corporation rukket å bli det syvende største amerikanske foretaket. I år 2000 hadde selskapet utrolige 900 milliarder kroner i inntekter og Enron-aksjen sto til 81.39 dollar på Wall Street. Så hvordan kunne selskapet gå konkurs bare et år senere? Mange mener at grunnen for kollapsen var en alt for rask vekst i alt for mange retninger. (Rasmussen 2002). I konkursen tok giganten med seg pensjonskassen til 21 000 ansatte og hadde en totalgjeld på over 250 milliarder kroner. Enron innrømmet at de blåste opp inntektene med rundt 60 milliarder kroner, fra og med 1997. Dette ved hjelp av å starte datterselskaper med en minimum aksjekapital som tok opp investeringslån og deretter knytte disse til selskapet som leverandører. Formålet med dette var å bruke så lite kapital som mulig og samtidig maksimere overskuddet på allerede investert kapital. For å holde en høy aksjekurs var Enrons krav til avkastning på investeringskapital mellom 25 og 30 prosent. Svært få avdelinger i konsernet hadde slike resultater, så for å få investert i forretningsområdene deres, måtte Enron sørge for at andre selskaper stod bak investeringene. Dette gjorde til at de dannet hele 900 datterselskaper, altså mer enn ett nytt datterselskap i uken, over de 15 årene de eksisterte. Det største problemet var at underskudd i datterselskaper ble skjult av kompliserte transaksjoner og mange av

disse selskapene opererte i land med liten eller ingen kontroll over selskapenes finanser. (Rasmussen 2002).

WorldCom er den siste i rekken av amerikanske gigantkonsern har gått konkurs. De var USAs nest største telecom selskap og selskapet gikk meget bra, helt til de amerikanske myndigheter fattet interesse for selskapets regnskaper. Kredittilsynet SEC anmeldte selskapet for svindel den 26. juni 2002. De måtte da innrømme milliardbløffen på nesten 30 milliarder kroner i driftsutgifter som de førte opp som investeringer og kapital i perioden januar 2001 til mars 2002. Slik gjorde de underskudd om til overskudd. Konkursen ble den største i amerikansk historie, dobbelt så stor som kollapsen til energiselskapet Enron i 2001. Det førte videre til at kursen for WorldCom-aksjene som hadde vært verdt 64 dollar tre år tidligere raste til 6 cent.

Regnskapsskandalen i Enron og WorldCom har rettet et kritisk søkelys mot regnskapsstandarden i USA. Skandalene avslørte at regnskapsstandardene i USA ikke fungerte som forutsatt. Svakheten med US GAAP er at de er alt for regelstyrt. For å forbedre US GAAP må standardsettingen bli mer prinsippbasert. (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011, s. 236).

Skandalene i Enron og WorldCom bidro til et økt fokus på internkontroll både i norske og internasjonal selskaper. En internkontroll er de tiltak selskapene gjør for å sikre at det når sine mål på en forsvarlig måte. En av hovedgrunnene til det økte fokuset på internkontroller er at skandalene svekket tilliten til selskapenes styring, kontroll og rapportering. Det var også en stor mangel på tillit til kvaliteten på regnskapene. For at et marked skal fungere optimalt må alle aktørene følge de samme spillereglene og det å ha en god samfunnsmoral er helt essensielt. Den grunnleggende drivkraften i markedet er muligheten for fortjeneste og gevinst, og finansskandalene har ført til at denne har blitt satt på prøve. Det at skandalene har ført med seg svekket tillit har videre ført til svekket kapital og sterkere svingninger i kapitalmarkedene. Når tilliten svekkes, kan dette føre til et tilbakeslag som rammer økonomier og markeder i store deler av verden. Vider kan dette sette balansen i kapitalmarkedene i fare. Dette fordi økonomien til de ulike landene er bundet sammen gjennom kapitalmarkeder. (Haukerud & Sandanger, 2003)

Førstegangsanvendelse av IFRS

Når man anvender IFRS for første gang er det enkelte overgangsregler som må følges. De er omtalt i IFRS 1 *Førstegangsanvendelse av internasjonale standarder for finansiell rapportering* og IAS 34 *delårsrapportering*. Disse beskriver hvordan implementeringen av IFRS skal skje. IFRS regulerer hvordan åpningsbalansen skal utarbeides og hvilke tilleggsopplysninger, bestemmelser og avsetninger som skal brukes første gang i IFRS. Det er lagt til et begrunnelsesvedlegg (basis for Conclusion) og en implementeringsvedlegg i IFRS standarden som skal brukes. Selskaper som utarbeider IFRS regnskap for første gang i 2005 behøver ikke å ta i bruk IAS 32 og IAS 39. (Ernst og Young 2011, s. 917).

Regnskapet etter IFRS skal utarbeides retrospektivt. Utgangspunktet er at balansen skal utarbeides etter NRS men med eventuelle justeringer og reklassifiseringer etter IFRS. Det kreves også at de utarbeider sammenligningstall for balanse- og resultatregnskapet. Det betyr at regnskapet fra året før også skal utarbeides etter IFRS og utarbeides på samme informasjon som var tilgjengelig i utgangspunktet. Det er enkelte unntak for regelen om retrospektiv bruk i IFRS 1. Det viktigste av de gjelder virksomhetsoverdragelse, varige driftsmidler, pensjonsforpliktelser og finansielle instrument. Selskaper trenger ikke å omarbeide virksomhetsoverdragelse som ble gjennomført før overgangstidspunktet. Det er også tillat å vurdere varige driftsmiddel til virkelig verdi på overgangstidspunktet. Unntaksreglene er blitt til på grunn av at i enkelte tilfeller er det praktisk umulig å bruke IFRS retrospektivt. (Kvifte, Toftelsend og Bernhoft 2011, s. 278).

Ifølge IFRS 1 må selskapene utarbeide en åpningsbalanse på overgangstidspunktet til IFRS. Dette innebærer at selskapene må gjøre endringer i den utgående balansen etter regnskapsloven og NRS slik at de kommer fram til åpningsbalansen etter IFRS:

- selskapet må beregne eiendeler og gjeldsposter som skal innregnes i IFRS og som regnskapsført etter NRS
- selskapet må fraregne eiendeler og gjeldsposter som skal ikke kvalifiserer for regnskapsføring
- Måle eiendeler og gjeldsposter på nytt. Feks de som skal omregnes til virkelig verdi

- Reklassifisere eiendeler og gjeldsposter eller komponenter av slike poster dersom de ikke er i samsvar med klassifiseringen i IFRS

Vi ønsker å se nærmere på et av unntakene i hovedregelen. Dette er varige driftsmidler som etter hovedregelen skal utarbeides etter historisk kost med fradrag for av og nedskrivning. Etter unntaksregelen angir to alternative verdier som kan benyttes og den mest relevante av de er virkelig verdi. Vi har valt å se nærmere på dette. Den andre er verdiregulering av anskaffelseskost. For mer informasjon om dette se nedenfor.

3.2.3 Forskjeller og likheter mellom NRS og IFRS

Den viktigste prinsipielle forskjellen er at NRS er mer resultatorientert og IFRS er mer balanseorientert.

Når det gjelder NRS er det størst fokus på resultatregnskapet, og den overordnede målsetningen er å gi en mest mulig fornuftig måling av periodens resultat. Balanseoppstillingen får da en noe mer underordnet rolle. (Fardal, 2007).

Når det gjelder IFRS er det størst fokus på balansen. Dette krever at en rekke eiendeler og gjeldsposter vurderes til virkelig verdi. Disse skal vurderes til virkelig verdi uavhengig om det har skjedd en transaksjon eller ikke, i motsetning til historisk kost (NRS). Det kreves også at skjønnsmessige vurderinger legges til grunn. Dermed blir det overordnede målsetningen her balanseorientert, som hovedsakelig er virkelig verdi av eiendeler og gjeldsposter. (Fardal, 2007).

Etter NRS skal eiendeler og gjeldsposter vurderes til anskaffelseskost med fradrag for av- og nedskrivninger. Oppskrivning er noe som ikke er tillatt. Det er gitt unntak i hovedregelen for markedsbaserte finansielle omløpsmidler, som skal vurderes til virkelig verdi (rskl, § 5-8). Dette er fordi NRS bygger på historisk kostmodell. (Fardal, 2007). NRS legger også stor vekt på forsiktighetsprissippet, som man finner i regnskapsloven § 4-1. (4) *Grunnleggende regnskapsprinsipper* som sier at urealisert tap skal resultatføres.

Etter IFRS, i motsetning til NRS, skal urealiserte gevinster i større grad resultatføres i regnskapet. For å regnskapsføre etter IFRS og bruke virkelig verdi som er pålagt, må det etableres rutiner og systemer som sikrer tilfredsstillende beregninger og dokumentasjon. Dette er spesielt viktig på steder der det ikke eksisterer løpende markedspriser. (Fardal, 2007)

Når det gjelder regelverket er IFRS mer omfattende og mindre fleksibel en NRS. Reglene i IFRS er rettslig bindende, mens regnskapsloven står over norske standarder i rettslig forstand. IFRS krever en oppstilling over endringene i egenkapitalen mens NRS har disse i note opplysningene. (Fardal, 2007).

Omfang av regelverk og krav til noteopplysninger

NRS tar utgangspunkt i grunnleggende regnskapsprinsipper som gir et dynamisk regelverk med liten detaljstyring og tolkningene bygger på god regnskapspraksis. I motsetning til NRS er IFRS detaljstyrt og har et mer omfangsrikt og detaljert regelverk. Dette viser at NRS er prinsippbaserte standarder, og IFRS er regelbasert. Videre kan man illustrere dette ved å se at NRS består av omtrent 450 sider mens IFRS består av ca 2500 sider. (Fardal, 2007).

Når det gjelder kravene som settes til noteopplysningene har IFRS mer omfattende og detaljerte krav enn NRS. Dette har en sammenheng med at IFRS har en mer utstrakt bruk av virkelig verdi og skjønnsmessige vurderinger. IFRS tilsier at det bør foreligge mer utfyllende dokumentasjon om de forutsetninger, metoder og vurderinger som blir lagt til grunn. Opplysningene om notene i IFRS er i stor grad obligatoriske og det er her det kan oppstå flest avvik fra standardene, i motsetning til NRS som har en mer liberal holdning til kravene. (Fardal, 2007).

Utbytte etter NRS og IFRS

Utbyttet etter NRS blir regnskapsført som skyldig utbytte (kortsiktig gjeld). Eier skal resultatføre utbytte etter opptjeningsprinsippet. På bakgrunn av årsresultatet er det

styret som foreslår størrelsen på utbytte jf aksjeloven § 8-1. Forslaget blir framlagt for generalforsamlingen for godkjenning. jf aksjeloven §8-2.

Når det gjelder utbytte etter IFRS, som blir vedtatt etter balansedagen, blir det ikke sett på som en forpliktelse. Utbytte blir da ikke regnskapsført som gjeld, men vil dermed inngå i selskapets egenkapital på balansedagen. Det er en vanlig tolkning av IAS 18.30 c at rett til å motta utbytte er etablert når utbytte er vedtatt av generalforsamlingen. Etter IFRS skal utbytte resultatføres når det er vedtatt og utbytte som vedtas etter balansedagen er ikke gjeld. Utdeling av utbytte er en egenkapitaltransaksjon. (IFRS 10 og 18). Utbytte blir altså det samme i NRS og IFRS men regnskapsført på forskjellig måte. (Fardal, 2007).

Finansielle instrument etter NRS og IFRS

Finansielle instrumenter er et samlebegrep på de eiendeler og forpliktelser som det handles med i verdipapirmarkedet. På det regulerte markedet (børsen) skjer handel og salg av ulike typer finansielle instrumenter. Disse er aksjer, egenkapitalbevis, obligasjoner, sertifikater, enkelte fondsandeler og en rekke ulike finansielle derivatinstrumenter. Disse ulike finansielle instrumentene blir behandlet ulikt av de ulike regnskapsstandardene og blir presentert under.

Etter NRS er finansielle instrumenter nærmere definert i regnskapsloven:

- Rskl § 5-2 Omløpsmidler skal vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. (Lovdata)
- Rskl §5-5 Tilordning av anskaffelseskost sier at eiendeler skal tilordnes anskaffelseskost spesifikt. Varer kan tilordnes anskaffelseskost ved FIFO-metoden (først inn, først ut) eller gjennomsnittlig anskaffelseskost dersom spesifikk tilordning ikke er praktisk eller hensiktsmessig.(Lovdata)
- Rskl § 5-8 Finansielle instrumenter og varederivater skal vurderes til virkelig verdi dersom de er klassifisert som omløpsmiddel, inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg, omsettes på børs, autorisert markeds plass eller tilsvarende regulert marked i utlandet, og har god eierspredning og likviditet.

Små foretak kan uten hinder av bestemmelsen i første ledd vurdere markedsbaserte finansielle omløpsmidler etter vurderingsregelen for omløpsmidler i rskl § 5-2 (Lovdata)

^rNår det gjelder IFRS er finansielle instrument definert i IAS 32 og IAS 39. Formålet med IAS 32 er å etablere prinsipper for presentasjon, definisjoner og klassifiseringer av finansielle instrumenter. De forskjellige prinsippene for regnskapsføring og målinger av finansielle instrumenter er definert i IAS 39. Når det gjelder fastsette virkelig verdi gir IAS 39 omfattende veiledning og denne blir ofte betegnet som et verdsettelseshierarki, det vil si at de metodene som er angitt, er oppført i prioritert rekkefølge. IASB gav i november 2009 ut en ny standard om finansielle instrumenter som ble kalt IFRS 9. Dette dokumentet inneholder regler om regnskapsføring av finansielle eiendeler og i 2010 ble finansielle forpliktelser lagt til. Det overordnede målet med den nye standarden var å bedre samsvar mellom hvordan foretakene bruker derivater for å styre finansiell risiko og den regnskapsmessige behandlingen. (Ey, 2013).

Immaterielle eiendeler etter NRS og IFRS

Immaterielle eiendeler er eiendeler som ikke er en fysisk gjenstand man kan ta på, som eksempelvis goodwill, forskning og utvikling, varemerker og forretningsnavn, lisenser, patenter og lignende. Formålet med en immateriell eiendel er at den vil skaffe framtidig inntekter til selskapet. Andre eiendeler som også regnes som immateriell eiendel er goodwill og utsatt skattefordel, disse har egne regler for balanseføring. I balansen går goodwill inn under kategorien anleggsmidler, altså noe som har verdi i selskapet over en lengre periode. (e-conomic)

Som hovedregel blir immaterielle eiendeler klassifisert som anleggsmidler jf. rskl § 5-1. Etter Rskl § 5-3 skal eiendeler regnskapsføres til anskaffelseskost (beskrevet i rskl §5-4). Immaterielle eiendeler i NRS (F) og IAS 38 har mye til felles, men med noen vesentlige forskjeller. Et av de vesentlige forskjellen er at NRS (F) etter RL § 5-6 gir selskapene valgmulighet til å kostnadsføre eller balanseføre kostnader til egen forskning og utvikling selv om kravene til balanseføring er oppfylt.

Når selskapet er balanseorientert (fører regnskapet etter IFRS) holdes noen store økonomiske resultat utenfor balansen. Dette medfører at IFRS har fjernet enkelte immaterielle resurser fra balansen. I Balanseorienteringen kvalifiseres de ikke som eiendeler, og dette medfører dermed at kostnaden blir ført fortløpende.

Den viktigste forskjellen mellom NRS og IFRS vedrørende immaterielle eiendeler, er at NRS tillater utgifter knyttet til utvikling, kostnadsføres selv om kriteriet om balanseføring er til stede. Denne unntaksregelen finnes ikke i IFRS. I regnskapsloven § 5-6 står det at denne unntaksregelen ikke bør anvendes av andre en små foreta. Uten om dette er det ingen sentrale forskjeller mellom NRS og IAS 38 (IFRS). Børsnoterte foretak og andre virksomheter som fører regnskap etter IFRS tilpasser seg eksisterende krav og praktisk anvendelse av IFRS 3 og IAS 38. (Ernst og Young, 2011). Etter IAS 38 skal kostnader til forskning alltid kostnadsføres og kostnader til utvikling skal alltid balanseføres, når kravene til balanseføring er oppfylt. IFRS måler om goodwillen er pålitelig og de er mer skeptiske til å anvende goodwill enn det NRS er. En annen vesentlig forskjell er at det ikke er lov å foreta verdiregulering i NRS (F), der en revurderer den balanseførte verdien etter markedsverdien. (Revisorforeningen 2008).

Varige driftsmidler etter NRS og IFRS

De generelle bestemmelsene av behandlingen av varige driftsmidler er beskrevet i IAS 16 Eiendom, anlegg og utstyr.

IAS 36 Verdifall på eiendeler.

IAS 8 Regnskapsprinsipper, endringer i estimater og feil.

Varige driftsmidler er definert slik jf. IAS 16.6. Eiendom, anlegg og utstyr (Den norske revisorforeningen 2007, s 231).

Varige driftsmidler er materielle eiendeler som er bestemt til bruk i produksjon eller ved levering av varer og tjeneste, til utleie eller til administrative formål, og som forventes å bli brukt i foretaket i mer enn ett regnskapsår.

Ut fra definisjonen er det tillatt å behandle reservedeler, rekvisita, verktøy ol. som driftsmidler av praktiske grunner. De mindre eiendelene håndteres som varelager som

kostnadsføres ved forbruk, eller at større eiendeler håndteres som en gruppe som avskrives samlet som et driftsmiddel (Ernst & Young 2011, s 320).

Definisjon på avskrivning jf. IAS 16.6; *avskrivning er den systematiske fordelingen av en eiendelsavskrivbare beløp over eiendelens utnyttbare tid.* (Den norske revisorforeningen 2007, s 230).

Varige driftsmidler er en stor gruppe med eiendeler med lik egenskap, og er delt inn i åtte klasser. For at en eiendel skal kunne balanseføres, må eiendelen oppfylle visse krav og må bidra med økonomiske ressurser. (Ernst & Young 2011).

Hovedregelen blir definert slik jf. IAS 16.7; *anskaffelseskost for et varig driftsmiddel skal innregnes som eiendel dersom det er sannsynlig at framtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen vil tilflyte foretaket, og eiendelens anskaffelseskost kan måles pålitelig.* (Den norske revisorforeningen 2007, s. 231).

Anskaffelseskost er kostpris eller innkjøpspris. Anskaffelseskost inkluderer også utgifter i forbindelse med anskaffelsen av driftsmidlet. Utgifter som er nødvendig for å kunne levere, eller utgifter i forbindelse med å ta driftsmiddelet i bruk. Demontering eller utgifter til fjerning skal også inngå i anskaffelseskosten. (IAS 16.16) Viser til eksempler på slike direkte henfør bare utgifter IAS 16.17. (Den norske revisorforeningen 2007, s. 233).

Etter IAS 16 Eiendom, anlegg og utstyr er det to måter å vurdere varige driftsmidler. Kostmodellen og verdireguleringsmodellen.

Ernst og Young (2011, s. 320) beretter at utenom å ta i bruk verdireguleringsmetoden, er det ikke noen klare forskjeller mellom norsk god regnskapsskikk og IAS 16. Det finnes ikke noen regnskapsstandard på dette området. Regnskapsføringen er regulert i regnskapsloven, og gjennom den allment aksepterte praksisen som har utviklet seg over tid. I henhold til Norsk Regnskapsstand er oppskrivning ikke tillatt, det er bare anskaffelseskost/historisk kost som gjelder. Verdireguleringsmodellen er i strid med de generelle vurderingsreglene for anleggsmidler jf. Regnskapsloven § 5-3.

Kostmodellen i IAS 16 bygger på de samme prinsippene som gjelder for varige driftsmidler (anleggsmidler) i NRS.

Kostmodellen (IAS 16.30) bygger på anskaffelseskost, som grunnlag for balanseføring og senere målinger, akkumulert med årlige avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Avskrivningsbeløpet er avhengig av driftsmidlets utnyttbare levetid (IAS 16.50) Definisjon på utnyttbar levetid jf. IAS 16.6: *den perioden en eiendel forventes å være tilgjengelig for bruk av et foretak, eller antall produserte enheter eller lignende enheter som foretaket forventer at en eiendel skal generere.* (Den norske revisorforeningen 2007, s 233).

Når en skal vurdere driftsmidlets levetid er det visse faktorer som skal legges vekt på jf. IAS 16. 56. Kort formulert skal det tas hensyn til:

- a) eiendelen forventede kapasitet eller produksjon*
- b) fysisk slitasje, vedlikeholdsutgifter*
- c) teknisk eller kommersiell ukurans som følge av endringer eller forbedringer i produksjonsprosessen, eller endring i etterspørsel av tjeneste/produkt som eiendelen genererer.*
- d) juridiske eller andre lignende begrensninger på bruken av eiendelen, eks. utløpsdato for tilknyttende avtaler.*

Fastsettelsen av unyttbar levetid er fastsatt på bakgrunn av eiendelens forventende nytte for foretaket. Forventet nytte er et estimat som er basert på foretakets erfaring med tilsvarende eiendeler. Utnyttbar levetid kan være forskjellig fra forventet økonomisk levetid, eventuelt ved salg av driftsmidlet med gjenværende økonomisk levetid. Avskrivninger starter når eiendelen er tilgjengelig for bruk og slutter når driftsmidlet er fullt avskrevet eller klassifisert som utpekt for salg (IAS 16.55). Salget skal resultatføres. Avskrivning er tradisjonelt blitt sett på som fordeling av anskaffelseskosten til driftsmidlets si levetid. Den mest vanlige metoden i praksis, er lineær avskrivning med like årlige avskrivningsbeløp (Kristoffersen 2008, s. 207).

Verdireguleringsmetoden etter IAS 16.31 verdsettes driftsmidlene til virkelig verdi minus akkumulerte av-og nedskrivninger fra forrige verdsettelse. Definisjon av virkelig verdi jf. IAS 16.6. ”er det beløp som kan omsettes for i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige partner”. (Den norske revisorforeningen 2007, s. 231).

Kristoffersen (2008, s. 215) skriver at virkelig verdier er ofte basert på takst/verdivurdering etter markedsverdi. Det vil si opp eller nedskriv i samsvar med endringene i markedet med jevne mellomrom. Tomter og bygninger vil normalt bli taksert av takstmann. For å anvende verdireguleringsmetoden er det satt følgende vilkår:

a) måling av virkelig verdi skal være pålitelig (IAS 16.32). (Markedsbasert dokumentasjon ved taksering).

b) Ved verdimodellen skal det foretas regelmessig verdivurdering for å sikre at balanseført verdi ikke avviker fra virkelig verdi jf. IAS 16.34. (Det skal ikke oppstå vesentlig avvik mellom balanseført verdi og virkelig verdi).

c) Alle eiendeler innenfor en klasse skal vurderes etter samme regnskapsprinsipper (IAS 16.36). Valg av målingsprinsipp kan gjøres helt uavhengig for hvert enkelt varig driftsmiddel. (Den norske revisorforeningen 2007, s. 231).

Hovedregelen er at eiendeler innenfor samme klasse verdireguleres samtidig, dette for å unngå selektiv verdiregulering. Hvordan eiendelene er klassifisert er gitt i IAS 16.37; Tomt, bygninger, maskiner, skip, fly, motorkjøretøy, inventar/utstyr og kontorservice. Det er tillatt at andre klasser blir vurdert etter kostmodellen, viser til IAS 16.29; tillatelse til å velge mellom verdireguleringsmodellen eller kostmodellen. (Kristoffersen 2008, s. 215).

Under har vi brukt noen eksempler tatt fra Kvifte, Tofte og Bernhoft (2011, s. 248) og brukt deres mal og våres egne tall for hvordan positiv regulering påvirke resultat i begge modellene (kost og verdireguleringsmodellen). Driftsmiddel til kostpris 80, er blitt vurdert til forventet brukstid 8 år. Avskrivnings-sats blir 10 pr år. År 5 blir driftsmidlet verdijustert fra 30 til 60. Resultat er det samme de første 5 årene, men 10

lavere de 3 siste årene. Det er ingen endring i kostmodellen. Balansen, dvs egenkapitalen ser bedre ut etter verdijusteringen. Positive justeringer skal alltid korrigeres direkte mot andre inntekter og kostnader under egenkapitalen.

Tabell 3.3 Verdireguleringsmodellen (Kvifte, Tofteland og Bernhoft 2011)

ÅR	1	2	3	4	5	6	7	8	sum
Avskrivning	10	10	10	10	10	20	20	20	110
Driftsmiddel	70	60	50	40	60	40	20	0	
Verdijustering EK	0	0	0	0	30	20	10	0	

Tabell 3.4 Kostmodellen

Balanseført verdi	70	60	50	40	30	20	10	0	
Avskrivning	10	10	10	10	10	10	10	10	

For å kunne bruke verdireguleringsmetoden er det noen hovedprinsipp en må følge. (Kristoffersen 2008, s. 215). ”Eiendelen bokføres første gang til kostpris. Etter førstegangs bokføring skal eiendelen balanseføres til virkelig verdi akkumulert med fradrag for av og nedskriv. Verdiøkning utover kostpris skal ikke inntektsføres, men avsettes til eget fond under egenkapitalen. Tilbakeføring av en tidligere verdiøkning skal også føres mot egenkapitalen”. Dette er vist eksempel på i modellen over 3.3.

Krav til dekomponering.

Ernst & Young (2011, s. 328) forteller at I IFRS er det et krav om dekomponering og NRS 8 God regnskapsskikk for små foretak oppmuntrer til dekomponering. I følge NRS(V) IFRS-løsninger innenfor god regnskapsskikk (Revisorforeningen, 2011, s. 1) pkt 2.3 at dekomponering i mange tilfeller vil være nødvendig også etter regnskapsloven, for eksempel for et anleggsmiddel som er sammensatt av større komponenter med betydelig forskjellig avskrivningstid. En metode som har vært benyttet i praksis har vært å avskrive bygget over en gjennomsnittlig levetid, beregnet ut fra ulike levetider på vesentlige komponenter. I den grad dekomponering har vært

foretatt har det vært vanlig å inndelegge bygget i to til tre kategorier. De som ikke har dekomponert, har oftest avskrevet bygget over råbyggets levetid. Avskrivning er en systematisk fordeling av avskrivbart beløp (kostpris redusert for utraneringsverdi) over eiendelens utnyttbare levetid.

Ernst & Young (2011, s. 328) forklarer at i forhold til avskrivninger skal betydelige komponenter av et driftsmiddel vurderes separat. For store driftsmidler, der man forventer større vedlikehold eller andre større kostnader, er det ofte mer praktisk å ha dekomponert fremfor å beregne gjenværende balanseført verdi i ettertid ved utskiftning. Det innebærer at for et bygg må det gjøres konkrete vurderinger av hva dekomponenter bygget består av. Komponentene kan være vinduer, tak, maling og ventilasjon. La oss si at vinduer har en levetid på 25 år, og la oss si at det er 40 vinduer i hvert bygg. Det blir en meget stor kostnad, som skal avskrives over de 25 neste årene, til det igjen er tid for å skifte vinduer igjen. Lik levetid kan grupperes, og avskrives i sammen (klassevis).

Periodisk vedlikehold

I følge Kvifte, Tofteland og Bernhoft (2011, s.170) er det fire metoder for regnskapsføring av periodiske vedlikeholdsutgifter. Anleggsmiddel kreves ofte løpende vedlikehold for å kunne utnytte det økonomiske potensialet. Løpende vedlikeholdsutgifter skal kostnadsføres etter hvert som de pådras, for å opprettholde eiendelens opprinnelige inntjeningssevne. Kallt "løpende kostnadsføring".

I avsetningsmetoden blir det avsett for forventet utgifter knyttet til fremtidig vedlikehold. Avvik mellom reelle og avsatte vedlikeholdsutgifter skal resultatføres i samme periode. Neste er balanseføringsmetoden eller utsettelsesmetoden også kalt "utsatt kostnadsføring" hvor vedlikeholdsutgifter blir balanseført i vedlikeholdsperioden fram til neste periode. Et eksempel på dette kan være et tog *kostpris 100*, som forventes en vedlikeholdsutgift på *10* om fem år. Dermed blir det fremskutt kostnadsført *2* hvert år tillegg til den årlige avskrivningen av anleggets levetid. Avskrivningsbeløp blir da *12*.

Den fjerde og siste er dekomponeringsmetoden også forklart som "periodisering gjennom avskrivninger". Her blir det første periodiske vedlikeholdet estimert og den estimerte utgiften skilles ut fra anleggets kostpris. La oss si at et bygg koster *100*.

Estimert vedlikehold 10 pr femte år. Avskrivningsgrunnlaget (100)- estimert vedlikehold (10)/ forventet levetid (10)= 9.

Avskriv pr år 9

Avskriv vedlikehold: 10/5= 2

Resultat 11

Etter IFRS er kun dekomponeringsmetoden tillatt. (Kvifte, Tofteland og Bernhoff, 2011)

Påkostning vs vedlikehold.

Ernst & Young (2011, s. 321) skriver at hovedregelen for hvordan driftsmidler skal balanseføres, er at det forutsettes at det er sannsynlig at eiendelen vil generere fremtidig økonomiske fordeler for selskapet, og at kostprisen måles pålitelig. Denne hovedregelen gjelder også for vedlikehold og påkostning. Løpende vedlikehold blir kostnadsført løpende. Større vedlikeholdsprosjekt eller utskiftninger skal balanseføres og avskrives fram til neste vedlikehold. Dette har under NRS vært et område for gjentakende diskusjoner, da det er lite konkret regelverk på området. Ofte har skattemessige vurderinger blitt avgjørende. I NRS 8 står følgende definisjon som er det som har vært utgangspunktet for diskusjonene: ”Utgifter som øker driftsmidlets verdi utover verdien på anskaffelsestidspunktet (påkostninger), må balanseføres sammen med driftsmidlet og avskrives over driftsmidlets gjenværende levetid. Vedlikehold, reparasjoner og utskiftninger som opprettholder driftsmidlets inntekt-skapende evne skal kostnadsføres.” IFRS bruker dekomponering videre i disse vurderingene, hvor dekomponering er vanlig ved større vedlikehold. Dekomponering gjøres for avskrivningsformål. (Ernst & Young 2011).

Det skal skilles mellom påkostning og vedlikehold av et varig driftsmiddel.

Påkostning er definert som der utgiften øker den framtidige kontantstrøm eller verdi.

Vedlikehold regnes som en utgift for å holde verdien eller den framtidige

kontantstrøm vedlike. Kristoffersen (2008, s. 201) beskriv forhold som fører til økt

kontantstrøm er; høyere produksjon, lavere produksjonskostnader og lengre levetid. I

IAS 16.12 står det at utgifter til daglig reparasjon og vedlikehold skal kostnadsføres når de oppstår.

Nedskrivning

Avskriv og nedskriv er to forskjellige begrep som vi må skille mellom. Som beskrevet før i oppgaven, er avskrivning en fordeling av kostpris over driftsmidlet utnyttbare levetid. Nedskrivning er reduksjon av balanseført verdi, som på grunnlag av et verdifall på eiendelen. I IAS 36; verdifall på eiendeler, pkt 12, finner vi indikasjoner på hva forhold som ligger til grunn ved et verdifall. Det bør foretas en helhetsvurdering av alle indikasjonene i et verdifall, grunna fallet kan komme fra flere kilder. Forholdene kan stamme fra både ekstern og interne informasjonskilder. NRS (F) Nedskrivning av anleggsmidler er i stor grad i samsvar med IAS 36. (Kristoffersen 2008, s 211).

Kort oppsummert:

Ekstern informasjonskilde:

- 1) fall i markedsverdi
- 2) betydelig negativ endring i nærmeste framtid grunnet teknologiske, økonomiske, markedsmessige eller juridiske forhold som påvirker eiendelen
- 3) diskonteringsrenten som har økt grunnet økning i markedsrenten
- 4) markedsverdi er lavere enn bokført verdi

Interne informasjonskilder:

- 5) ukurans eller fysisk skade
- 6) vesentlige endringer med negative konsekvenser for bedriften, for eksempel restrukturering eller opphør
- 7) interne rapporter som indikerer dårligere inntjening

Årlig revurdering av utnyttbar levetid og restverdi.

Ernst & Young (2011, s.329) forklarer at hvert år er selskapet pålagt å vurdere gjenværende økonomisk levetid og restverdi, dersom det er endringer skal de endringene regnskapsførers som en endring i et regnskapsmessig estimat i samsvar med IAS 8; regnskapsprinsipper, endringer i regnskapsestimat og feil.

Restverdien er den verdien driftsmidlet forventes å ha når det har nådd slutten av levetiden sin. I forhold til norsk regnskapsstandard er det noen avvik i henhold til IFRS. I følge regnskapsloven skal driftsmidler avskrives etter økonomisk levetid. Som forstås slik at det er den perioden driftsmiddelet genererer inntekter eller økonomiske fordeler. Driftsmiddelet kan ha begrenset økonomisk levetid, og grunnene kan være forskjellig, eksempel kan være produksjonen vil avta etter gitt mengde. Når den økonomiske levetiden skal fastsettes, blir utgangspunktet for vurderingen hvordan og hvor mye de forventende økonomiske fordelene driftsmiddelet tilfører selskapet. Økonomisk levetid estimeres ved å se på forventet bruk, slitasje osv.

I henhold til IAS 16, skal driftsmidler balanseføres til anskaffelseskost og avskrives over forventa brukstid. Det kan være forskjellig fra forventet økonomisk levetid, dersom foretaket vil selge driftsmidlet med gjenværende økonomisk levetid. (Revisorforeningen, 2007).

Investerings eiendom etter NRS og IFRS

En Investerings eiendom er en eiendom som primært er anskaffet med det formålet å gi en fortjeneste, som f.eks opptente leieinntekter, verdistigning eller begge deler. Eksempler på Investerings eiendommer er et forretningsbygg som leies ut etter en ordinær leieavtale, eller en tomt som selskapet eier i påvente av langsiktig verdistigning. I et kombinert bygg kan deler av bygget være investerings eiendom, delvis til eget bruk og delvis til utleige. Dersom utleiedelen ikke kan selges separat, og den delen som blir anvendt til eget bruk er liten, vil hele eiendommen anses som investerings eiendom. De virkelige verdiene til Investerings eiendommene skal gjenspeile markedsprisen på balansedagen. Den er definert som prisen eiendommen kan omsettes for i en transaksjon mellom velinformerte og frivillige parter. Selv om selskapet velger å regnskapsføre investerings eiendommer etter historisk kost, med

fradrag for av- og nedskrivninger, må de likevel beregne virkelig verdi. Dette er fordi det skal gis opplysninger om virkelig verdi i notene. (IAS 40, investeringseiendom).

Når det gjelder NRS skilles det ikke mellom Investeringseiendommer og eiendommer som eieren selv benytter. De blir begge regnskapsført til anskaffelseskost, redusert med akkumulerte av- og nedskrivninger. (Fardal, 2007).

Motstykket til Investeringseiendommer er eiendommer som benyttes i forbindelse med produksjon, levering av varer og tjenester eller for administrative formål. Når det gjelder regnskapsføring av slike eiendommer er den relativt lik både i NRS og i IFRS, og disse omfattes ikke av reglene for regnskapsføring av Investeringseiendommer. Eiendommer som er kjøpt for videre salg omfattes ikke i ordinær virksomhet, men vurderes som varelager i begge standardene.

Etter IFRS kan Investeringseiendommer regnskapsføres til virkelig verdi eller til historisk kost med fradrag for av- og nedskrivninger. Når de velger å regnskapsføre eiendommene sine til virkelig verdi må de beregne den virkelige verdien. Dette må de gjøre fordi det ikke eksisterer løpende, noterte markedspriser for slike eiendommer. Faller byggene utenfor virkeområdet til IAS 40, skal det behandles etter IAS 16. (Fardal, 2007).

3.3 Presentasjon av nøkkeltall

Nøkkeltall anvendes for å sammenligne selskaper eller bransjer og deres virksomhet. Vi bruker nøkkeltall for å se på endringer som følge av overgang fra NRS til IFRS.

Nøkkeltallene vi har valgt å bruke i vår regnskapsanalyse deles inn i lønnsomhet, likviditet og soliditet. Banker har en annen type drift enn et ordinær selskap, som følge av dette bruker de andre nøkkeltall enn i en tradisjonell bedrift.

Sammenhengen mellom lønnsomhet, likviditet og soliditet

Et selskap som er fornuftig finansiert, har normalt også en tilfredsstillende likviditet, mens en dårlig finansieringsstruktur vanligvis gir svak likviditet. Et selskap som går med underskudd, får etter hvert svak likviditet dersom eierne ikke tilfører ny egenkapital. Et vanlig tiltak for å bedre lønnsomheten og likviditeten er å redusere aktiviteten i selskapet. Selskapet selger eller legger ned ulønnsom virksomhet slik at kostnadene blir redusert og kapital blir frigjort.

3.3.1 Lønnsomhet

De som tar for seg et regnskap ønsker å få en oppfatning av lønnsomheten. Det første man da ser på er resultatoppstilling og resultatet, også kalt bunnlinjen. I en resultatoppstilling er det mange resultat å velge mellom, driftsresultat, resultat før skatt, resultat før ekstraordinære poster og overskudd. Det mest vanlige er å bruke Ordinær resultat før skatt (ORFS). (Sending, 2006, s. 401).

Rentenetto

$$\text{Rentenetto} = \frac{\text{Netto renteinntekter}}{\text{Gjennomsnittlig Forvaltningskapital}} * 100$$

(Lederkilden).

Bankenes rentenetto er lik differansen mellom renteinntektene av utlån og andre rentebærende verdipapirer (obligasjoner, sertifikater og lignende) og renteutgifter

knyttet til innskudd og annen finansiering, gjennom i første rekke obligasjons- og sertifikatmarkedet. Rentenettoen er bankenes viktigste inntektskilde. (Jellum, 2010).

Totalkapitalrentabilitet

$$\text{Totalkapitalrentabilitet} = \frac{\text{Ordinær resultat før skatt} + \text{Rentekostnad}}{\text{Gjennomsnittlig totalkapital (forvaltningskapital)}} * 100$$

Totalkapitalrentabiliteten angir hvor stor avkastning selskapet har hatt på den samlede kapitalen som er bundet i selskapet, uavhengig om det er gjeld eller egenkapital. I telleren bruker vi ordinært resultat før skatt, pluss rentekostnader. I nevner bruker vi gjennomsnittlig totalkapital(forvaltningskapital) og ikke bokført totalkapital, dette skyldes at den bokførte totalkapitalen kun forteller hvor stor kapital bedriften har ved periodens utløp, mens resultatet er opptjente i løp av hele regnskapsperioden. Vi finner gjennomsnittlig totalkapital ved å legge sammen (IB totalkap. + UB totalkap.) og dele på 2.

Totalkapitalrentabiliteten bør være minst like høy som den gjennomsnittlige lånerenten analyseobjekter betaler for sine lån. Er totalkapitalen lavere, tjener ikke analyseobjektet nok til å forrente den samlede kapital som arbeider i selskapet. (Kjell Gunnar Hoff, 2010). For en bank vil lånerenten måtte være minst like høy som styringsrenta til sentralbanken, som er hvor banken "låner" sine penger. Forvaltningskapital er den samlede (regnskapsmessige) verdien av midlene en finansinstitusjon har til forvaltning. Forvaltningskapitalen tilsvarer balansesummen. Totalkapital (selskapet) tilsvarer Forvaltningskapital (bank). (Norges Bank 2014).

Egenkapitalrentabilitet

$$\text{Egenkapitalrentabilitet etter skatt} = \frac{\text{Totalresultat/Ordinær resultat etter skatt}}{\text{Gjennomsnittlig egenkapital}} * 100$$

I motsetning til totalkapitalen som viser selskapets lønnsomhet, viser egenkapitalrentabiliteten lønnsomheten på eierne sin innskutte kapital. Nøkkeltallet viser avkastningen eierne får på egenkapitalen de har tilført selskapet.

For å beregne egenkapitalrentabiliteten legger vi til grunn selskapets ordinær resultat etter skatt og gjennomsnittlige egenkapital. Grunnen til at vi bruker gjennomsnittlig egenkapital og ikke bokført egenkapital er den samme som for totalkapitalen (se over). (Hoff 2012, s. 333). For et selskap bør egenkapitalrentabiliteten være 3-5 ganger høyere enn innskuddsrenten i banken. For en bank bør egenkapitalrentabiliteten være høyere enn innskuddsrenten de får på innskudd hos sentralbanken. Sentralbanken er bankenes bank (se def. på sentralbank over).

Driftsmargin

$$\text{Driftsmargin} = \frac{\text{Driftsresultat}}{\text{Driftsinntekter}} * 100$$

Driftsmarginen viser hvor mye omsetningen kan synke før analyseobjekter begynner å tape penger. Desto høyere driftsmargin desto høyere tap tåler analyseobjektet. (Kjell Gunnar Hoff 2012, s. 332)

Rentemargin

$$\text{Rentemargin} = \text{Gjennomsnittrente utlån} - \text{Gjennomsnittrente innskudd}$$

Forskjellen mellom utlåns- og innlånsrente, dvs. hva en bank tar for å låne ut penger og hva den selv må betale sine innskytere. Rentemarginen gir uttrykk for en bruttofortjeneste. (Finansleksikon 2014)

Rentemarginen er et annet begrep enn rentenettoen, og knytter seg bare til utlån og innskudd. Rentemarginen er altså en differanse mellom to gjennomsnittrenter for henholdsvis utlån og innskudd, mens rentenettoen relaterer seg til forvaltningskapitalen og kan måles i milliarder kroner eller i prosent av GFK. Således er ikke disse to begrepene helt sammenlignbare. (Sparebankforeningen).
GFK= gjennomsnittlig forvaltningskapital.

3.3.2 Likviditet

For en ordinær bedrift beregnes likviditet ved hjelp av Likviditetsgrad 1 og 2. Disse forteller oss evnen selskapet har til å betjene sine løpende betalingsforpliktelser (Sættem 2006, s 178).

Bankene opererer med sine egne likviditetsberegninger. Disse kalles Likviditetsindikator 1 og 2, og forteller om risikoen for at banken ikke kan innfri sine betalingsforpliktelser ved forfall. (Krav likviditet blir regulert av Basel II)

Likviditetsrisiko er banken sin evne til å gjøre opp sin egen gjeld ved forfall. Når banken sine lånekunder ønsker en langsiktig finansiering og banken sine innskuddskunder vil disponere innskuddene sine med kort varsling, har banken en likviditetsrisiko. Finansiering av dette gapet er gjort ved at bankene tar opp lån i Norges Bank og i det åpne markedet. (Hoff 2011)

Likviditetsindikator 1

$$\text{Likviditetsindikator 1} = \frac{\text{Likvider av høy kvalitet}}{\text{Netto utbetalinger i løpet av neste 30 dagers periode}}$$

Likviditetsindikator 1 viser hvor stor andel av bankens ilikvide (utlån til kunder) eiendeler som er finansiert med løpetid på en måned. Nøkkeltallet skal være 100 eller høyere.

Krav til kortsiktig likviditetsbuffer er å vise om banken kan gjøre om eiendelene til kontanter under et stress-senario på 30 dager eller mer. (Norges bank). *Ilikvide* er å anse som utlån til kunder. Likvider av høy kvalitet er å anse som innskudd i sentralbanker, stats- og statsgaranterte sertifikater og obligasjoner. (Hoff 2011).

Likviditetsindikator 2

$$\text{Likviditetsindikator 2} = \frac{\text{Stabil finansiering}}{\text{Nødvendig stabil finansiering}} * 100$$

Likviditetsindikator 2 viser hvor stor andel av bankes ilikvide eiendeler som er finansiert med løpetid på over et år. Nøkkeltallet skal være 100 % eller høyere. Og viser om banken klarer seg i et år under et moderat stressscenario med begrenset tilgang på ny finansiering og betydelig uttrekk av kundeinnskudd.

Stabil finansiering er de delene av egenkapital- og gjeldsfinansiering som er forventet å være pålitelig tilgjengelig midler i løp av en stressperiode over et år.

Nødvendig stabil finansiering er egenkapital, kunde innskudd og markedsfinansiering med gjenværende løpetid ut over et år. (Norges Bank, 2014).

3.3.3 Soliditetsanalyse

Sættem (2006) definerer soliditet slik: *“Med bedriftens soliditet menes dens evne til å stå imot en midlertidig, framtidig negativ resultatvirkning”*.

Med soliditetsrisiko forstår vi risikoen for at bankens egenkapital blir så lav at tilsynsmyndigheter og/eller finansmarkedet ikke lenger har tiltro til bankens soliditet.

Egenkapitalprosent (vanlig bedrift) og Kapitaldekning (for banknæring)

$$\text{Egenkapitalprosenten} = \frac{\text{Egenkapital}}{\text{Totalkapital (=Forvaltningskapital)}} * 100$$

Egenkapitalprosenten (dvs. egenkapitalens andel av totalkapitalen) er selskapets viktigste soliditetsmål, og viser hvilken støttepute selskapet har mot fremtidige tap (Hoff, 2010). Hvor stor egenkapitalprosenten bør være, vil variere ut i fra hvor kapitalintensiv selskapet er og dens forretningsmessige risiko. Et vanlig mål for mange selskap vil ligge mellom 20 og 30 prosent.

(Bankene omtaler Totalkapitalen som Forvaltningskapital.)

Når bankene regner ut egenkapitalprosenten kalles dette nøkkeltallet for kapitaldekning.

$$\text{Kapitaldekning} = \frac{\text{Ansvarligkapital}}{\text{Beregningsgrunnlaget}} * 100$$

Etter finanskrisen (2008), ble det bestemt at bankene måtte opparbeide en egenkapitalprosent på lik linje med ordinære selskap. Banken hadde inntil da en egenkapitalprosent på mellom 8 og 12 prosent. (Finansleksikon, 2014)

Ansvarlig kapital er den kapital som kan medregnes ved dekning av kapitalkravene etter myndighetenes forskrifter. Ansvarlig kapital kan bestå av *kjernekapital* og *tilleggs kapital* og er et krav for banker og forsikringsselskaper.

Kjernekapital er en del av den *ansvarlige kapitalen* til banken. Den består av egenkapital foretrukket minstekrav til reassuranseavsetninger i skadeforsikring, goodwill, andre immaterielle eiendeler og netto forskuddsbetalt pensjon.

Tilleggs kapitalen er en del av den ansvarlige kapitalen og består av ansvarlig lånekapital. For å telle som ansvarlig kapital kan tilleggs kapitalen ikke være større enn kjernekapitalen. *Beregningsgrunnlaget* består av kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonellrisiko (Storebrand, 2007).

Gjeldsgrad

$$\text{Gjeldsgrad} = \frac{\text{Gjeld}}{\text{Egenkapital}}$$

Gjeldsgrad viser forholdet mellom gjeld og egenkapital. Nøkkeltallet viser hvor stor gjelden er pr krone egenkapitalen. Hvis gjeldsgraden er null, har ikke bedriften gjeld. Er gjeldsgraden økende anses soliditeten som svekkende. (Sættem, 2006, s 163).

3.3.4 utfordringer ved bruk av nøkkeltall

Nøkkeltall anvendes som en oppsummering av regnskapet for å få en forståelse av selskapets økonomiske utvikling og finansielle stilling. Det er viktig å være klar over svakheter og utfordringer ved bruk av dem. Et problem for investorer og andre brukere av regnskapet er at årsregnskapet ikke alltid viser de reelle forholdene. Tallene er tilbakeskuende og kan manipuleres, viser til Enron og WorldCom. Rapporterte nøkkeltall variere over tid, og til tider mer enn det markedsforholdene skulle tilsi, viser til styringsrentas innflytelse på rentemarginen. Dette kan blant annet forklares gjennom endrede regnskapsprinsipper (NRS/IFRS) og feil i regnskapet (med eller uten overlegg). Det kan derfor være risikabelt å tillegge nøkkeltall fra et enkelt år for mye vekt. (Berner og Olving, 2013, s. 33)

4. Regnskapsanalyse

Etter innføringen av IFRS i 2011 måtte Indre Sogn Sparebank omarbeide resultat- og balanseposter for regnskapsåret 2010, fra NRS til IFRS. Dette var nødvendig for å gi regnskapsbrukere et sammenligningsgrunnlag for 2011. Dermed kan regnskapsåret 2010 brukes for å sammenligne et IFRS- og NRS-regnskap, idet det foreligger regnskap etter begge standardene for samme aktivitet. Forskjellene i presenterte tall vil altså kun bestå i forskjeller i regnskapsprinsipp. Gjennom kapittelet forsøker vi å besvare følgende forskningsspørsmål:

Hvor store er de direkte effektene ved overgang fra NRS til IFRS?

Vi starter regnskapsanalysen ved å se på endringer for resultat- og balanseposter. Til slutt analysere og tester vi om disse forskjellene gir seg utslag i ulike nøkkeltall.

4.1 Virkning på resultatregnskapet

(Her ser vi isolert på UB 2010 etter begge standardene)

Vi har tatt UB fra årsregnskapet 2010, slått sammen og sortert poster i NRS resultatregnskapet for å kunne få en så lik oppstilling som mulig. Vi har brukt proforma oppstillingen (se vedlegg) som mal for oppsettet. Meningen med tabellen er å vise justeringer som følge av endret regnskapsstandard. IFRS tallgrunnlaget er hente fra årsmelding 2011 (utarbeidet resultatregnskap 2010 etter IFRS standard)

Tabell 4.1 Resultat

Resultat (tall i 1000)	Tall etter NRS 31.12.2010	IFRS justering	Tall etter IFRS 31.12.2010
Renteinntekt	115 500	-242	115 258
Rentekostnad	73 525	155	73 680
Netto renteinntekter	41 975	-397	41 578
Utbytte	2 759	0	2 759

Provisjonsinntekter	14 359	0	14 359
Provisjonskostnader	3 115	0	3 115
Netto gevinst/tap på finansielle instrument	2 682	727	3 409
Andre driftsinntekter	275	0	275
Netto andre driftsinntekter	16 960	727	17 687
Lønn og generelle adm. kostnader	30 621	177	30 798
Avskrivinger	3 111	739	3 850
Andre driftskostnader	8 468	0	8 468
Sum driftskostnader før tap på utlån	42 200	916	43 116
Tap på utlån	4 394	90	4 304
Driftsresultat før skatt	12 164	-409	11 755
Skattekostnad	2 827	-353	2 474
Resultat etter skatt	9 337	-56	9 281
Pensjonskostnader	177	1951	2 128
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	0	-1 081	-1 081
Utvidet resultat etter skatt	849	198	1 047
Totalresultat	10 186	142	10 328

Ut fra resultatregnskapet ser vi at det totale beløpet har økt fra NOK 10 186 til NOK 10 328 altså en økning på NOK 142. Videre vil vi se på de største postene i resultatregnskapet for å forklare økningen.

Netto Renteinntekter

Netto renteinntekter består av renteinntekter minus rentekostnader. Denne minker fra NOK 41 975 (etter NRS) til NOK 41 578 (etter IFRS), altså en nedgang på NOK 397. Bakgrunnen for nedgangen kommer ikke frem av regnskapet. Det er heller ikke utdypet i prinsippendringsnotatet. Vi mener nedgangen i renteinntekter kan skyldes at IFRS stiller krav om bruk av amortisert kost ved effektiv rente metode for behandling av eiendeler klassifisert som lån og fordringer. Når verdien på lån eller fordringer blir juster opp eller ned vil rentene man får på lån også justeres opp eller ned. På bakgrunn av dette kan man få en endret rentenetto.

Driftsinntekter

Sum driftsinntekter er delt og består av to poster Netto renteinntekter og Netto andre renteinntekter. Netto renteinntekter er redusert med NOK 397. Netto andre inntekter øker med NOK 727. Totalt får vi en økning i driftsinntekter på NOK 330. Vi konkludere med at økningen i driftsinntekter skyldes bruk av virkelig verdi av finansielle instrument. Dette grunnet at IFRS kan resultatføre urealisert vinst. Dette er ikke mulig etter NRS, jf; forsiktighetsprinsippet.

Driftskostnader

Sum driftskostnader består av alle kostnadene Indre Sogn Sparebank har hatt i regnskapsåret. Den går fra NOK 42 377 (etter NRS) til NOK 43 116 (etter IFRS), altså en økning på NOK 916. Vi begrunner økningen økte lønnskostnader og avskrivninger. Vi konkludere med at mer bruk av virkelig verdi, vil medføre økt avskrivning, jf eksempel i Tabell 3.3 Verdireguleringsmodellen.

4.2 Virkning på balanseposter

Også her har vi tatt UB fra årsregnskapet 2010, slått sammen og sortert poster i NRS balansen, for å kunne få en så lik oppstilling som mulig. Tall etter IFRS er hentet rett ut av årsmelding 2011(utarbeidet resultatregnskap 2010 etter IFRS standard). Vi har brukt proformaoppstillingen (se vedlegg) som mal for oppsettet.

Tabell 4.2 Balanse

Balanse (tall i 1000)	Tall etter NRS 31.12.2010	IFRS justering	Tall etter IFRS 31.12.2010
EIENDELER			
Kontanter og fordringer på sentralbanken	188 467	0	188 467
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	32 730	0	32 730
Utlån til kunder	2 654 085	81 008	2 735 093
Verdipapir til virkelig verdi over resultatet	172 802	26 222	199 024
Verdipapir tilgjengelig for salg	77 518	-10 587	66 931
Utsatt skattefordel	3 603	-335	3 268
Varige driftsmidler	31 217	11 153	42 370
Overtakelse og andre eiendeler	13 651	-3 951	9 700
Sum eiendeler	3 174 073	103 510	3 277 583

Gjeld og egenkapital			
Gjeld til kredittinstitusjoner	223 000	440	223 440
Innskudd fra kunder	1 846 285	91	1 846 376
Gjeld ved utstede verdipapir	766 307	3 158	769 465
Annen gjeld	20 646	74 012	94 658
Pensjonsforpliktelser	2 509	5 957	8 466
Ansvarlig lånekapital	121 850	3 533	125 383

Sum gjeld	2 980 597	87 191	3 067 788
Opptjent egenkapital	129 039	16 319	145 358
Innskutt egenkapital	64 437	0	64 437
Udisponert overskudd etter skatt	0	0	0
Sum egenkapital	193 476	16 319	209 795
Sum gjeld og egenkapital	3 174 073	103 510	3 277 583
Poster utenom balansen			
Garantier	126 441	5 432	131 873
Garanti Terra Boligkreditt AS	41 551	3 962	45 513
Portefølje Terra Boligkreditt AS	315 276	-5072	310 204

Det totale beløpet i balansen (forvaltningskapital) har økt fra NOK 3 174 073 til NOK 3 277 583, altså en økning på NOK 103 510.

Eiendeler

Posten Utlån til kunder har økt med NOK 81 008. Endring som følge av garanti på valutalån formidlet gjennom annen bank.

Posten Verdipapir til virkelig verdi over resultatet økt med NOK 26 222. Endring som følge av oppskrivning til virkelig verdi.

Posten Varige driftsmidler har økt med NOK 11 153. Endring som følge av oppskrivning til markedsverdi. (Prinsippendringsnotat IFRS, News Web).

Vi konkludere med eiendeler økning som følge av implementering.

Gjeld

Sum Gjeld har økt med NOK 87 191. Posten som har hatt størst endring er «anna gjeld». Dette fordi «anna gjeld» er en motpost til balanseføring av garantert valutalån. Viser til posten Utlån til kunder som har økt (nesten) tilsvarende.

Andre poster som fører til økning i gjelden er post Ansvarlig Lånekapital og Pensjonsforpliktelser. Disse endres som følge av Amortisering av underkurs og endring i pensjonsforpliktelser som følge av tilbakeføring av ikke resultatførte estimatavvik. (Prinsippendringsnotat IFRS, News Web).

Vi konkludere med at gjelden har økt som følge av implementering.

Egenkapitalen

Det er kun posten Opptjent egenkapital som har endret seg. Den har økt med NOK 16 319. Dette som følge av verdiendring av balanseposter til fond for urealiserte gevinster. (Prinsippendringsnotat IFRS, News Web).

Vi konkluderer med at egenkapitalen har økt som følge av implementering.

4.3 Nøkkeltallsanalyse

Nøkkeltallsanalysen er basert på tallgrunnlag fra den direkte analysen. I dette avsnittet analyserer og tester vi om nøkkeltall knyttet til lønnsomhet, likviditet og soliditet endres som følge av overgang til IFRS. På bakgrunn av dette forsøker vi å besvare følgende forskningsspørsmål:

Vil nøkkeltall endre seg som følge av endret regnskapsstandard?

Banker kan ikke analyseres på lik linje med et “vanlig” selskap. Vi har derfor tilpasset analysen til bank. Dvs at nøkkeltallene er tilpasset oppgaven og forutsetninger er lagt til grunn for å tydeliggjør endringen som følge av endret regnskapsstandard (NRS/IFRS). Tallgrunnlaget for analysen er hentet fra årsmeldingen for 2010 (2010

etter NRS) og årsmeldingen for 2011 (2010 etter IFRS). Fullstendige tall etter begge standardene finnes i vedlegget.

4.3.1 Lønnsomhetsanalyse

Rentenetto

NRS	IFRS
1,37%	1,31 %

Rentenetto sank ved implementering av IFRS. Dette skyldes at renteinntekten blir redusert og gjennomsnittlig forvaltningskapital økte.

Vi konkludere med at rentenettoen blir dårligere etter implementeringen.

Totalkapitalrentabilitet

NRS	IFRS
2,73 %	2,60 %

Vi ser at total kapitalrentabilitet blir redusert ved implementering av IFRS. Dette skyldes at ORFS blir redusert og forvaltningskapitalen økte.

Vi konkludere med at total kapitalrentabilitet blir dårligere etter implementeringen.

Egenkapitalrentabilitet

NRS	IFRS
6,87 %	5,73 %

Vi se at egenkapitalrentabiliteten blir redusert med ca 1% etter innføring av IFRS.

Funnet isolert sett er i samsvar med det forretningsmessige målet til

Indre Sogn Sparebank, som sier at egenkapitalrentabilitet før skatt bør minst være 5 %

over risikofrirente. (Indre Sogn Sparebank, Årsmelding 2010).

ORFS reduseres etter implementering, mens gjennomsnittlig egenkapital økes. Derfor får vi en reduksjon i egenkapitalrentabiliteten.

Vi konkluderer med at egenkapitalrentabilitet blir dårligere etter implementeringen.

Driftsmargin

NRS	IFRS
17,28%	17,42 %

Vi ser at driftmarginen øker, men det er minimalt. Dette skyldes at både driftsinntekten og driftsresultatet har økt. Driftsinntekten øker mer enn driftsresultat.

Vi konkluderer med at driftsmarginen blir bedre etter implementering.

Rentemargin

NRS	IFRS
Tall ikke offentlig	Tall ikke offentlig

Disse tallene har vi ikke fått tilgang på, Indre Sogn Sparebank har ikke offentliggjort disse tallene i børsmeldingen og var derfor ikke villig til å gi ut den informasjonen til oss, på bakgrunn av streng taushetsplikt.

Således kan vi ikke bedømme om de ble bedring eller forverring som følge av endret regnskapsstandard.

4.3.2 Likviditetsanalyse

Likviditetsindikator 1

NRS	IFRS
97,1	100

Vi ser en økning i kravet som banken setter til sin egen likviditet. Denne har økt etter innføring av IFRS. Om dette skyldes strenge krav fra myndighetene som følge av at banken har innført IFRS, eller om det er generelle regler fra Basel II som har vært utslagsgivende finner vi ikke svar på.

Likviditetsindikator 2

NRS	IFRS
Ingen krav	105

Her ser vi det samme. Banken opplyser ikke om interne krav til Likviditetsindikator 2 i årsmelding 2010, men i årsmelding 2011 har de satt kravet til 105, med tilbakevirkende kraft. Vi kan tolke det dithen at IFRS har strengere krav til likviditet, enn NRS. Vi mener at det skyldes innføring av Basel III (strengere krav enn Basel II), som ble gjeldene for banken i 2011.

Vi konkludere med at likviditeten til banken blir bedre etter implementering, og begrunner det med at vurderingen på stabil finansiering, (og muligens likvider av høy kvalitet), har økt som følge av implementering av IFRS.

4.3.3 Soliditetsanalyse

Egenkapitalprosent

NRS	IFRS
6,09 %	6,40 %

Her ser vi en liten økning i egenkapitalprosenten. Dette skyldes at både egenkapitalen og forvaltningskapitalen har økt ved innføring av IFRS. Hvorfor egenkapitalen og forvaltningskapitalen har økt har vi utdypet over (se kap 4.1 og 4.2).

Vi konkludere med at egenkapitalprosenten blir bedre etter implementering.

Kapitaldekning

NRS	IFRS
16,56%	16,56%

Både årsmeldingen fra 2010 og 2011 opplyser om uendret kjernekapital og beregningsgrunnlag før og etter innføring av IFRS. Derfor får vi ikke noe endring i kapitaldekning som følge av innføring av IFRS.

Gjeldsgrad

NRS	IFRS
15,40	14,62

Vi ser at gjeldsgraden synker etter innføring av IFRS. Selv om gjelden øker etter innføring av IFRS, øker egenkapitalen mer enn gjelden og vi får en redusert gjeldsgrad.

Vi konkludere med at gjeldsgraden blir bedre etter implementering.

4.4 Analysefunn, midlertidig konklusjon

Da vi satte opp sammenligningstall ble vi oppmerksom på hvor mange poster det var i NRS resultatoppstillingen kontra IFRS resultatoppstillingen. IFRS resultatoppstillingen inneholder kun 24 poster, kontra NRS med hele 51 poster. I balanseoppstillingen ser vi det samme. Hele 53 poster i NRS balanse, mot 23 i IFRS balansen. (Se vedlegg for sammenligning). Vi tror dette har sammenheng med det omfattende notekravet til IFRS, og tolker det dit hen at sammenslåtte poster vil kreve mer utdyping i noter. Dette er i samsvar med teoridelen 3.2.3, avsnitt om regnskapsoppstilling.

Vi svare på forskningsspørsmålet:

Hvor store er de direkte effektene ved overgang fra NRS til IFRS?

Resultatregnskapet viser ikke de største endringene som følge av implementering av IFRS. Det totale beløpet har økt med NOK 142 000. Balanse viser en kraftig økning som følge av implementering. Forvaltningskapitalen har økt med hele NOK 104 510 000. Vi konkluderer med at de direkte effektene som følge av overgang fra NRS til IFRS har vært store. Dette er i trå med bankens egen vurdering beskrevet i prinsippendringsnotat, selskapsregnskap, delårsrapporter og årsmeldinger som er utarbeidet av banken.

Når vi ser på den sterke økningen i totalkapitalen ved implementering av IFRS, undrer vi hvorvidt det kan fremkommer opportunistisk bruk av IFRS. Dersom det er tilfelle at selskap som frivillig benytter IFRS rapporterer vesentlig bedre regnskapstall kan dette være et tegn på bevist valg av regnskapsstandard. På bakgrunn av funnet stiller vi spørsmål til om NRS er for forsiktig (viser til teoridel om forsiktighetsprinsippet), eller om det er IFRS som ikke er forsiktig nok, (viser til teoridel om vurdering til virkelig verdi). Det er mellom 20 og 30 selskap som rapporterer frivillig etter IFRS. Vårt inntrykk er at andelen ikke-børsnoterte foretak som tar IFRS i bruk er stigende. Eksempelvis ønsker noen eiendomsselskaper å ta i bruk IFRS fordi de ønsker å måle sine investeringseiendommer til markedsverdi. (Bernert og Olving, 2013, s. 79). Vi skal ikke utdype opportunistisk bruk av regnskapsstandard nærmere, men syntes at det var et interessant funn.

Funn i lønnsomhetsanalysen viser at alle nøkkeltall, bortsett fra driftsmargin, får en reduksjon som følge av implementering. Funn i likviditetsanalysen viser at banken selv har økt sine likviditets krav, men vi klarer ikke å finne ut dette er som følge av implementering eller strengere krav fra Basel III. Funn i soliditetsanalysen viser tydelig at soliditet er styrket som følge av implementering.

Vi svare på forskningsspørsmålet:

Vil nøkkeltall endre seg som følge av endret regnskapsstandard?

Funn i nøkkeltallanalysen viser at nøkkeltall basert på balansetall endrer seg mer enn nøkkeltall som basert på resultat-tall. Dette stemmer overens med at balansetall øker mer enn resultat-tall. Vi konkluderer med at nøkkeltall endrer seg som følge av endret regnskapsstandard.

Oppsummering

Totalt sett kan vi si at Indre Sogn Sparebank har kommet godt ut av å bytte regnskapsstandard. Og effekten ved å endre regnskapsstandard fra NRS til IFRS har vært meget positiv med en drastisk økning i totalkapitalen på over 100 millioner NOK.

5. Nærmere analyse av driftsmidler

Vi har valgt å se nærmere på varige driftsmidler som er en av tre poster med stor endring ved innføring av IFRS i Indre Sogn Sparebank. I overgangen fra NRS til IFRS ser vi at bokført verdi, bygninger og tomter øker med NOK 11,9 mill. Bygningene består av to bankbygg, begge både til eget bruk og til utleie. Banken har også investert i en hytte på Hemsedal, som skal være et gode for de ansatte i Indre Sogn Sparebank. Etter å ha sett på hvordan driftsmidler blir behandlet i teoridelen, etter begge standardene, skal vi ut fra dette prøve å finne svar på vår underordnede problemstilling:

Er det mer krevende å vurdere varige driftsmidler etter IFRS enn NRS?

I henhold til IFRS 1, ”Førstegangsanvendelse av IFRS”, skal virksomheten utarbeide åpningsbalanse ved overgangstidspunktet (01.01.2010). Det innebærer full tilbakevirkende kraft. Overgangstidspunktet er den tidligste perioden som viser sammenligningstall som er utarbeidet fra NRS til IFRS. Indre Sogn Sparebank må gjøre endringer i sin utgående balanse etter NRS og Norsk Regnskapsskikk, for å komme fram til åpningsbalansen til IFRS. Vi skal drøfte disse endringene i forhold til varige driftsmidler.

Banken sine driftsmidler blir vurdert og behandlet etter standard IAS 16. For leieavtaler er det IAS 17 som gjelder. Ut fra informasjonen i årsmeldingen utgiftsfører de leieavtalene, og de blir behandlet som operasjonelle leieavtaler. IAS 17 leieavtaler er i hovedsak i samsvar med NRS 14. Det er noen forskjeller, men det har ingen betydning i denne oppgaven, og blir dermed ikke gått nærmere inn på.

I henhold til regnskapsprinsippene til Indre Sogn Sparebank, har de vurdert ”varige driftsmidler” bygninger og tomter til virkelig verdi. Takseringen er utarbeidet av lokale takstmenn. (Indre Sogn Sparebank 2011, Delårsrapport & Regnskap 1. kvartal 2011). Tabellen under viser endringene til Indre Sogn Sparebank ved overgangen til IFRS.

Varige driftsmidler:*Tall i 1.000 kroner*

N-GAAP pr. 31.12.2009	26 669
Oppskriv markedsverdi, bygninger	11 892
IFRS pr. 01.01.2010	38 561

Vi ser at verdiene fra N-GAAP til IFRS har endret seg til en større verdi, en økning fra 26 669 mill. til 38 561 mill. (NGAAP= Norwegian Generally Accepted Accounting Principles)

Verdiene til oppskrivningen finner vi i note 20 (Indre Sogn Sparebank, årsmelding 2011). Notene viser at bankbygg/eiendommer er oppskrevet med 9 874 mill. ved overgangen. Videre ser vi at verdien på tomter er oppregulert fra 61 000 til 1, 73 mill. Det er en vesentlig forskjell. Årsaken kan være at dette er en gammel tomt som har blitt balanseført med anskaffelseskost i svært mange år. Historikken til Indre Sogn Sparebank viser at Sparebanken ble skipa i år 1860 i Lærdal, og i Årdal ble de skipet i år 1906. Tomtene har lenge blitt balanseført på verdien av en anskaffelseskost, som er langt tilbake i tid. Opp gjennom tiden har markedsprisen endret seg radikalt. Derfor får vi et stort hopp fra anskaffelseskost og virkelig verdi. Hytten er også blitt vurdert til virkelig verdi, og oppskrevet med 288 000. Til sammen utgjør dette en verdi på 11 892 mill.

Vi ser at bankbygg/eiendommer også har blitt oppskrevet på et tidligere tidspunkt, verdien viser 4 603 mill. Frem til 1999 var det tillatt å skrive opp varige driftsmidler under bestemte forutsetninger. (Finansdepartementet NOU 1995:30). Det er lovpålagt at tidligere oppskrivninger skal opplyses i note. Vi finner den i note 20, (årsm.2010) sammen med den samlet verdien av akkumulert av-og nedskrivninger.

IFRS 1 gir tillatelse til å bruke virkelig verdi som estimert anskaffelseskost. Estimert anskaffelseskost vil si at ved overgangstidspunktet benytte virkelig verdi som balanseført verdi. Bygningene til Indre Sogn Sparebank er vurdert til virkelig verdi. Ut fra årsmeldingen 2011 er det beskrevet at forretningsbygningene sin anskaffelseskost er dekomponert og avskrevet. Viser til teoridelen om dekomponeringsmetoden som kun er tillatt i IFRS ved periodisk vedlikehold (jf; teoridel om varige driftsmidler). Her blir det første periodiske vedlikeholdet estimert og den estimerte utgiften skilles ut fra anleggets kostpris. Det er vanskelig å si hvordan banken sine varige driftsmidler er

dekomponert, grunnet det ikke er beskrevet i notene. Da må vi inn i banken sitt interne regnskap og det har vi ikke tilgang på.

Indre Sogn Sparebank vurderer sine varige driftsmidler slik:

Forretningsbygningane sin anskaffelseskost er dekomponert og blir avskrivne.

Anskaffelseskost inkluderer kostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen av eigedomene. Bygningane vert avskrivne lineært over forventa brukstid.

Tomtar er vurdert til revaluert verdi, basert på verdivurderingar utført av eksterne uavhengige takstmenn.

Andre varige driftsmidlar vert rekneskapsført til anskaffelseskost, med frådrag for avskrivningar.

Påfølgjande utgifter vert lagt til driftsmidla sin balanseførde verdi eller vert balanseført separat, når det er sannsynleg at framtidige økonomiske fordelar knytt til utgifta vil tilflyte banken, og utgifta kan målast påliteleg. (IFRS-prinsipp 2011).

IAS 16 tillater at et selskap kan bruke begge modellene (kostmodellen og verdimodellen).

En kan ikke velge forskjellige modeller i en klasse av samme driftsmidler, men det er tillat å velge forskjellig modell for de forskjellige klassene av driftsmidler. Bygninger kan føres etter virkelig verdi-metoden, og maskiner og inventar til kostmetoden.

(Kristoffersen 2008, s. 215)

Sparebanken har vurdert sine avskrivninger slik:

Kvart år blir differansen ført mellom avskrivningar basert på driftsmidla sin revaluerte verd, resultatførde avskrivningar, og avskrivningar basert på driftsmidla sin anskaffelseskost til opptent eigenkapital. Tomtar vert ikkje avskrivne. Andre driftsmidlar vert avskrivne etter den lineære metoden, slik at anleggsmidlane sin anskaffelseskost eller revaluert verdi, vert avskrive til restverdi over følgjande forventa utnyttbar levetid:

- *Bygningar 33 år*
- *Inventar 10 år*
- *Tekniske installasjonar 10 år*
- *Edb-utstyr m.m. 3 år*
- *Kontormaskiner og liknande 3–5 år*

Ein auke i balanseført verdi som følgje av revaluering av tomtar, vert rekneskapsførde i utvida resultat og spesifisert separat. Nedregulering av balanseført verdi ved revaluering som utliknar tidligare verdiauke av same driftsmiddel vert òg

ført mot verdireguleringsreserve. Ytterligere nedregulering som følge av revaluering vert resultatført. (IFRS-prinsipp, 2011)

Valg av modell, prinsipp og vurderinger skal beskrives i regnskapsprinsipp- nota i årsregnskapet. Ernst & Young (2011) beretter at man må vurdere om man ønsker å bruke virkelig verdi eller historisk kost. Valg av modell er i det store og hele en prioritering mellom relevans og pålitelighet. Et regnskap avlagt med bruk av virkelig verdi for eiendommene er kanskje mer relevant for brukerne enn et som viser historisk kost. Dette forutsetter at målingen av virkelig verdi er pålitelig.

Valgmuligheter innebærer at regnskapene blir mindre sammenlignbare. Det skal gis informasjon i årsmelding om hvilke løsninger som er valgt. Det kan likevel være vanskelig å få nok oversikt. Når det også er forskjellige valgmuligheter i forbindelse med overgangen, vil de løsningene som er valgt få påvirkning i årene fremover.

En av de store endringene er at eiendeler har øket, og dermed øker avskrivningsgrunnlaget proporsjonalt. Her i denne oppgaven øker avskrivning i takt med at avskrivningsgrunnlaget øker og resultatet blir påvirket.

Analysefunn, midlertidig konklusjon

Ut ifra IFRS gir dekomponering etter denne standarden et riktigere regnskap, og følgelig blir avskrivninger mer reelt. Når eiendom og bygg blir vurdert til virkelig verdi fortelle dette regnskapsbrukeren om den reelle verdien. På bakgrunn av funnen mener vi at IFRS gir et mer rettviseende bilde av selskapets faktiske verdier av varige driftsmidler.

Ut fra vår underordnede problemstilling har vi analysert hvordan varige driftsmidler er blitt behandlet etter implementering av IFRS. Vår konklusjon er at ved overgangen fra NRS til IFRS er det mer komplisert å vurdere varige driftsmidler. Dette begrunnes som følge av utstrakt bruk av verdiregulering. Dette medfører økt arbeid i forbindelse med dekomponering. Avskrivninger blir også mer komplisert og tidkrevende.

6. Konklusjon

Formålet med denne oppgaven har vært å se på eventuelle endringer i resultat- og balanseposter som følge av endring i regnskapsstandard og hvorvidt nøkkeltall påvirkes. I tillegg har vi undersøkt nærmere hvordan varige driftsmidler blir vurdert etter begge standardene.

Innføringen av IFRS har medført betydelige utfordringer for norske foretak som avlegger regnskapet etter IFRS. Dette fordi IFRS er et større og mer detaljert regelverk. I teoridelen har vi forsøkt å skissere de store forskjellene mellom NRS og IFRS. Det er likevel slik at på en del områder vil løsningen etter IFRS og NRS være sammenfallende.

Funnene i vår regnskapsanalyse avdekker liten endring i resultatposter, men stor endring i balanseposter som følge av innføring av IFRS. Både resultatet og balansen har endret seg i den positive retningen.

Balanseøkningen har vært signifikant og økt med hele NOK 103 mill, ved overgangen fra NRS til IFRS. De direkte effektene som følge av overgang fra NRS til IFRS har vært store. Funn i nøkkeltallanalysen viser at nøkkeltall basert på balansetall endrer seg mer enn nøkkeltall som baserer seg på resultat-tall. Dette stemmer overens med at balansetall øker mer enn resultat-tall. Totalt sett avdekker analysen endringer i nøkkeltall som følge av implementering av IFRS. Ut ifra vår underordnede problemstillingen i den nærmere analysen vedrørende driftsmidler, kan vi avdekke at driftsmidler vurdert etter IFRS gir et riktigere bilde av eiendelene, men det medfører også økt arbeidsmengde fordi at IFRS sitt regelverk er mer komplisert og tidkrevende. Det er mer tidkrevende å vurdere dekomponering, virkelig verdi og avskrivninger etter IFRS.

Forslag til videre forskning

Å skulle gått i dybden på flere regnskapsposter ville gitt et mer helhetlig bilde av selskapet endringer ved implementering av IFRS, samtidig vil dette kreve mer tid for hele prosessen. Andre kan eventuelt arbeide videre med de postene som tilhører finansielle instrument, utsattskatt og pensjon. IFRS er ikke statisk, den vil hele tiden utvikle seg over tid og dette vil medføre nye områder som er verdt å undersøke.

7. Litteraturliste

Aksjehandel. *verdipapir en kort innføring* [Internett], Aksjehandel. Tilgjengelig fra: < <http://www.aksjehandel.net/aksjer/verdipapirer> > [Lest 05.mai 2014]

Aksjeloven (1997) Lov om aksjeselskaper av 13. Juni 1997 nr. 44. Endringslov til aksjeloven. (1999) lov om endringer i lov 13. Juni 1997 nr. 14 om aksjelovenm.v. av 13. Juni 1999 nr. 44. Tilgjengelig fra:< http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-13-44/KAPITTEL_8#KAPITTEL_8 > [Lest 05. april 2014]

Audit & Advisory (juni 2012) *Børsnotering: Veien mot børs og krav til selskapet etter notering* [Internett], 4 og 12. Tilgjengelig fra: <http://public.deloitte.no/dokumenter/2012_08_veien_mot_bors_deloitte.pdf > [Lest 20, april 2014]

Bankenes Sikringsfond (2014) *Garantert for to millioner* [Internett], Bankenes Sikringsfond. Tilgjengelig fra: < <http://www.bankenessikringsfond.no> > [Lest 26, februar 2014]

Berner, E & Olving, M. (2013) *Utbredelse og virkning av IFRS i Norge,-En empirisk studie om utbredelsen av IFRS i Norge, og konsekvensen standaren har på rapporterte nøkkeltall*. Master avhandling, Norges Handelshøyskole i Bergen.

Dagblader (22. juli 2002) *Børsraset etter WorldCom - konkursen* [Internett], Dagbladet. Tilgjengelig fra: <<http://www.dagbladet.no/nyheter/2002/07/22/343606.html>> [Lest 05.mai 2014]

Den norske Revisorforening.(2007) *IFRS PÅ NORSK*. 2.utg. Oslo, DnR forlaget

Den Norske Revisorforeningen (2008). *Internasjonale regnskapsstandarder 3*. utgave. Oslo.

e-conomi. *Goodwill - hva er Goodwill* [Internett], e-conomi. Tilgjengelig fra:
<<http://www.e-conomic.no/regnskapsprogram/ordliste/goodwill>> [Lest 04.mai 2014]

e-conomi. *immaterielle eiendeler - hva er det.* [Internett], e-conomi. Tilgjengelig fra:
<<http://www.e-conomic.no/regnskapsprogram/ordliste/immaterielle-eiendeler>> [Lest 04.mai 2014]

Egenkapitalbevis. *om egenkapitalbevis* [Internett], egenkapitalbevis. Tilgjengelig fra:
<<http://www.egenkapitalbevis.no/id/1082>> [Lest 04 mai 2014]

Ernst og Young (2011) *IFRS i Norge*. 6. utg. Oslo, Universitetsforlaget.

EY. (2013) *Building a better working world, Nyhetsbrev regnskap* [Internett], EY.
Tilgjengelig fra:
<[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Nyhetsbrev_regnskap_oktober_2013./\\$FILE/Fagavd_regnskap_nyhetsbrev_oktober_linked_k19-30-10okt.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Nyhetsbrev_regnskap_oktober_2013./$FILE/Fagavd_regnskap_nyhetsbrev_oktober_linked_k19-30-10okt.pdf) > [Lest 09, mai 2014]

Fardal, A.(mars 2007) *IFRS og Norsk regnskapsregler: Grunnleggende forskjeller mellom IFRS og GRS* [Internett], Oslo, Magma. tilgjengelig fra: <
<http://www.magma.no/ifrs-og-norske-regnskapsregler> > [Lest 4.april 2014]

Finansdepartementet.(1995) *Ny regnskapslov*. NOU 1995:30. [Internett], Oslo, Finans-og tolldepartementet.. Tilgjengelig fra:
<<http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/19951995/030/PDFA/NOU199519950030000DDDPDFA.pdf> > [Lest 16. april 2014]

Finans Norge. *Finansielle instrumenter* [Internett], Finans Norge. Tilgjengelig fra:
<<http://www.fno.no/Hoved/Fakta/Verdipapirer-og-kapitalforvaltning/Faktaark-verdipapirer-og-kapitalforvaltning-A---A/Finansielle-instrumenter/> > [Lest 07, mai 2014]

Finansleksikon (2014) *Rentemargin* [Internett], Tilgjengelig fra:

<<http://www.finansleksikon.no/Finansleksikon/R/Rentemargin.html> >

[Lest 28 april 2014]

Finansleksikon (2014) *egenkapitalprosent* [Internett], Oslo, finansleksikon.

Tilgjengelig fra:

<<http://www.finansleksikon.no/Formelsamling/E/Egenkapitalprosent.html>

> [Lest 16, mars 2014]

Forskrift om årsregnskap (2011) *Forskrift om årsregnskap m.m. for banker, finansieringsforetak og morselskap for slike*. Fastsett ved kgl. res. 19. desember 2013 nr. 1680 med hjemmeli loven 16. desember nr.1240 om årsregnskap. Tilgjengelig fra:

<http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1998-12-16-1240#KAPITTEL_1> [Lest 10. april 2014]

Hoff, E. (2011) *Banker likviditet og finansiering. seniorrådgiver i*

Markedsoperasjons- og analyseavdelingen i Norges Bank [Internett],

Oslo, Norges bank Penger og Kreditt, 3. utgave. Tilgjengelig fra:

<<http://www.norges->

[bank.no/pages/87618/Bankers_likviditet_og_finansiering.pdf](http://www.norges-bank.no/pages/87618/Bankers_likviditet_og_finansiering.pdf)> [Lest 08.

mars 2014]

Hoff K.G. (2012) *Driftsregnskap og budsjettering*, 5. utgave. Oslo,

Universitetsforlaget.

Indre Sogn sparebank (2010). *Delaarsrapport 4 kvartal 2010 for Indre sogn*

sparebank. [Internett], Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=274954&selectedPageNumber=6&searchCriteria.fromDate=03.01.2010&searchCriteria.toDate=03.05.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false>> [Lest 20 mars. 2014]

Indre sogn Sparebank (2010). *Årsmelding for Indre sogn sparebank 2010*. [Internett], Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=279165&selectedPageNumber=5&searchCriteria.fromDate=03.01.2010&searchCriteria.toDate=03.05.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false>>. [Lest 3 feb.2014]

Indre Sogn Sparebank (2011) *Delaarsrapport 4 kvartal 2011 for Indre sogn sparebank*. [Internett], Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=297776&selectedPageNumber=4&searchCriteria.fromDate=03.01.2010&searchCriteria.toDate=03.05.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false>>. [Lest 20 mars 2014]

Indre sogn sparebank (2011) *IFRS-prinsipp 2011 for Indre sogn sparebank* [Internett], Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=281185&selectedPageNumber=4&searchCriteria.fromDate=01.01.2011&searchCriteria.toDate=30.01.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false><. [Lest 20 mars 2014]

Indre sogn Sparebank (2011). *Prinsippendringsnotat 2011 for Indre sogn Sparebank*. [Internett], Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=281185&selectedPageNumber=4&searchCriteria.fromDate=01.01.2011&searchCriteria.toDate=30.01.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria>

[a.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false](http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=301868&selectedPageNumber=4&searchCriteria.fromDate=03.01.2010&searchCriteria.toDate=03.05.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false)> [Lest 20 mars 2014]

Indre sogn sparebank, (2011). *Årsmelding for Indre sogn Sparebank 2011*. [Internett],

Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=301868&selectedPageNumber=4&searchCriteria.fromDate=03.01.2010&searchCriteria.toDate=03.05.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false>> [Lest 3 feb.2014]

Indre Sogn Sparebank (2012). *Delaarsrapport 4 kvartal 2012 for Indre Sogn*

sparebank. [Internett], Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=320549&selectedPageNumber=3&searchCriteria.fromDate=03.01.2010&searchCriteria.toDate=03.05.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false>> [Lest 20 mars 2014]

Indre Sogn sparebank (2012). *Årsmelding for Indre Sogn Sparebank 2012*. [Internett],

Tilgjengelig fra:

<<http://www.newsweb.no/newsweb/search.do?messageId=323831&selectedPageNumber=2&searchCriteria.fromDate=03.01.2010&searchCriteria.toDate=03.05.2014&searchCriteria.issueId=5202&searchCriteria.infoRequiredOnly=false&searchCriteria.oamMandatoryOnly=false&searchCriteria.currentVersionOnly=false&searchCriteria.activeIssuersOnly=true&searchCriteria.osloMarketOnly=false>> [Lest 3 feb 2014]

Jacobsen D.I. (2012) *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* 2. utgave. Kristiansand, Høyskoleforlaget.

- Jellum, K.H. (15.04.2010) *Bankers resultater på vei oppover* [Internett], Oslo, Sparebankforeningen. Tilgjengelig fra: <<http://www.sparebankforeningen.no/id/17425.0>> [lest 29.april 2014]
- Kristoffersen, T. (2008) *Regnskapsteori, Med introduksjon til internasjonale regnskapsstandarder(IFRS)*. Bergen, Fagbokforlaget
- Kpmg, *Basis II* [Internett], Oslo, Kpmg. Tilgjengelig fra: <<http://www.kpmg.no/default.aspx?aid=9579252>> [Lest 23 april 2014]
- Kpmg, *Basis III / CRD IV* [internett], Oslo, Kpmg. Tilgjengelig fra: <<http://www.kpmg.no/default.aspx?aid=9697589>> [Lest 21, april 2014]
- Kpmg (14, juni 2012) *likviditet - en større utfordring enn kapital* [Internett], Oslo, Kpmg. Tilgjengelig fra: <<http://www.kpmg.no/default.aspx?did=9808076>> [Lest 20, april 2014]
- Kvifte, S.S. Tofteland, A. & Bernhoft , A-C. (2011) *God regnskapsskikk og IFRS*. 2. utg. Bergen, Fagbokforlaget
- Lederkilden, *Ordliste*. [Internett], Lederkilden. Tilgjengelig fra:<<https://www.lederkilden.no/oppslag/ordliste/rentenetto>> [Lest 28. april 2014]
- Meinich, P & Munthe, P. (05. februar 2014) *Bank*, [Internett], Store norske leksikon. Tilgjengelig fra: <<http://snl.no/bank>> [Lest 9. mai 2014]
- Haukerud, A.& Sandanger, K. (3,2003) *Ny renessanse for internkontroll* [Internett], Magma. Tilgjengelig fra: <<http://www.magma.no/ny-renessanse-for-internkontroll>> [Lest 08.mai 2014]
- Norges Bank (18.02.2014) *Ord og uttrykk* [Internett], Norges Bank. Tilgjengelig fra:<<http://www.norges-bank.no/no/ord-og-uttrykk/>> [Lest 29 april 2014]
- Norges Bank, *Om Norges Bank* [Internett], Oslo, Norges Bank. Tilgjengelig fra: <<http://www.norges-bank.no/no/om/>> [Lest 22, april 2014]

- Norsk Regnskaps Stiftelse, (01. januar 2011) *IFRS i Norge* [Internett], Norsk Regnskaps Stiftelse. Tilgjengelig fra: <
<http://www.regnskapsstiftelsen.no/?did=9148448> > [Lest 13. Mars 2014]
- Ofoten Sparebank (2013) *Årsmelding* [Internett], Ofoten Sparebank. Tilgjengelig fra:
<<http://ofotensparebank.no/~//media/banker/ofotensparebank/dokumenter/Rapporter/%C3%85rsmelding%202013.pdf> > [Lest 25, april 2014]
- Rasmussen, J. (29.01.2002) *Boblen som sprakk* [Internett], Oslo, Dagbladet.
Tilgjengelig fra:
<<http://www.dagbladet.no/magasinet/2002/01/29/309221.html>> [lest 06.mai 2014]
- Regjeringen, *nou-er bedre rustet for finanskriser* [Internett], Oslo, Finansdepartementet. Tilgjengelig fra: <
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fin/dok/nouer/2011/nou-2011-1/2.html?id=631153> > [Lest 6, mars 2014]
- Regnskapsloven (1998) Lov om årsregnskap av 17. Juli 1998 nr. 56. Endringslov til aksjeloven. (2013) lov om endringer i lov 17. Juli 1998 nr. 56 om regnskapsloven m.v. av 13. Desember 2013 nr. 116. Tilgjengelig fra:
<<http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56?q=rskl> > [Lest 05. april 2014]
- Horvei,H. (01, april 2011) *regnskapsregelverket for banker og finansieringsforetak* [Internett], Oslo, Revisorforeningen. Tilgjengelig fra:
<<http://www.fno.no/PageFiles/24497/Regnskapsregelverk.pdf> > [Lest 13, mars 2014]
- Revisorforeningen (desember 2011) NRS(V) Veiledning, Anvendelse av IFRS-løsninger innen for god regnskapsskikk. [Internett] tilgjengelig fra:<http://www.revisorforeningen.no/arch/_img/9567836.pdf> [lest 25, april 2014]
- Revisorforeningen (desember 2011) *Veiledning. Anvendelse av IFRS-løsninger innenfor god regnskapsskikk* NRS(V) [Internett], 1- 4. Tilgjengelig fra:
<http://www.revisorforeningen.no/arch/_img/9567836.pdf > [Lest 19, april 2014]

Revisjon (ukjent dato) *regnskapsprinsipper* [Internett], revisjon. tilgjengelig fra:
<http://www.revisjon.no/spesielle_tema_regnskap > [lest 14.april 2014]

Sending A. (2011) *Innføring i bedriftsøkonomi*, 4. utgave. Bergen, Fagbokforlaget.

Sparebankforeningen, *egenkapitalbevis*. [Internett], Oslo, Sparebankforeningen.
Tilgjengelig fra: <<http://www.sparebankforeningen.no/id/1082>> [Lest 05.
april 2014]

Sparebankforeningen, *om egenkapitalbevis* [Internett], Oslo, Sparebankforeningen,
Tilgjengelig fra: <<http://www.sparebankforeningen.no/id/1082> > [Lest
15, mars 2014]

Statistisk Sentralbyrå. (27 feb.2014) *Renter i banker og andrefinansforetak, 4 kvartal
2013*. [Internett], Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: <
[http://www.ssb.no/bank-og-
finansmarked/statistikker/orbofrent/kvartal/2014-02-
27?fane=tabell&sort=nummer&tabell=165199](http://www.ssb.no/bank-og-finansmarked/statistikker/orbofrent/kvartal/2014-02-27?fane=tabell&sort=nummer&tabell=165199) > [Lest 6 mai 2014]

Steigum, E (2010) *Moderne makroøkonomi*, 1. utgave, opplag 8. Oslo, Gyldendal

Storebrand (2007) *Ord og uttrykk* [Internett], Storebrand. Tilgjengelig fra:
<http://aarsrapport.storebrand.no/Innhold/Ord_og_uttrykk/> [Lest 28 april
2014]

Store norske leksikon. (2009, 14. februar). Ansvarlig Kapital [Internett], Store norske
leksikon. Tilgjengelig fra: <http://snl.no/ansvarlig_kapital> [Lest 10. mai
2014]

Sættem O. (2006) *Bedriftens finansregnskap*, 2. utgave. Molde, Los Forlag.

Wik, R. & Melle, F (juni 2001) *Hva betyr utviklingen av IAS for norske Foretak*.
[Internett], Oslo, Magma. Tilgjengelig fra < [http://www.magma.no/hva-
betyr-utviklingen-av-ias-for-norske-foretak](http://www.magma.no/hva-betyr-utviklingen-av-ias-for-norske-foretak) > [Lest 28, april 2014]

Zeff , S.A. (2012) *The Evolution of the IASC into the IASB, and the Challenges it Faces* [Internett], 87 (3) Tilgjengelig fra:

<<http://www.ruf.rice.edu/~sazeff/Evolution%20The%20Accounting%20Review.pdf>> [Lest 04.mai 2014]

8. Vedlegg

Nøkkeltallsutregninger

Lønnsomhet

Rentenetto

Gjennomsnittlig forvaltningskapital NRS = 3 062 972 (hentet fra årsmelding 2010)

Gjennomsnittlig forvaltningskapital IFRS = 3 159 477 (hentet fra årsmelding 2011)

NRS

$$\frac{41\,975}{3\,062\,772} = 0,0137 = 1,37 \%$$

IFRS

$$\frac{41\,578}{3\,159\,477} = 0,0132 = 1,31 \%$$

Totalkapitalrentabilitet

NRS

$$\frac{13\,013 + 73\,525}{3\,174\,073} = 0,0273 = 2,73 \%$$

Tall etter skatt er hentet fra kontantstrømoppstilling i årsmelding 2010

IFRS

$$\frac{11\,755 + 73\,680}{3\,277\,583} = 0,0261 = 2,60 \%$$

Tall etter skatt er hentet fra kontantstrømoppstilling i årsmelding 2011

Egenkapitalrentabilitet

Tall hentet fra årsmelding 2010.

$$\text{Gjennomsnittlig egenkapital NRS} = \frac{185\,197 \text{ (IB)} + 193\,476 \text{ (UB)}}{2} = 189\,336,5$$

Tall hentet fra proforma balanse (4.1) i prinsippendringsnotatet.

$$\text{Gjennomsnittlig egenkapital IFRS} = \frac{200\,140 \text{ (IB)} + 209\,795 \text{ (UB)}}{2} = 204\,967,5$$

NRS

$$\frac{13\,013}{189\,336,5} = 0,0687 = 6,87 \%$$

IFRS

$$\frac{11\,755}{204\,967,5} = 0,0574 = 5,73 \%$$

Driftsmargin

NRS

$$\frac{10\,186}{58\,935} * 100 = 0,1728 = 17,28 \%$$

IFRS

$$\frac{10\,328}{59\,265} * 100 = 0,1743 = 17,42 \%$$

Rentemargin

NRS

Tall ikke offentlig

IFRS

Tall ikke offentlig

Likviditet

Vi har ikke gjort forsøk på regne ut hva tall som ligger bak banken sine likviditetsindikatorer, da dette er komplekse formler som trolig krever innsyn i banken sine ikke offentlige dokument

Likviditetsindikator 1

NRS 97,1

IFRS 100

Likviditetsindikator 2

NRS ukjent

IFRS 105

Soliditet

Egenkapitalprosent

NRS

$$\frac{193\,476}{3\,174\,073} = 0,0610 = 6,09 \%$$

IFRS

$$\frac{209\,795}{3\,277\,583} = 0,0640 = 6,40 \%$$

Kapitaldekning

Tall er hentet fra årsmelding 2010 og 2011, Note 29. Side 83.

NRS

$$\frac{291\,392}{1\,759\,430} = 0,1656 = 16,56 \%$$

1 759 430

IFRS

$$\frac{291\,392}{1\,759\,430} = 0,1656 = 16,56 \%$$

1 759 430

Gjeldsgrad

NRS

$$\frac{2\,980\,597}{193\,476} = 15,40$$

193 476

IFRS

$$\frac{3\,067\,780}{209\,795} = 14,62$$

209 795